

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1882

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗ'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.— Σορβώνα, Ἑλληνικὴ εὐγλωττία (συνέχεια καὶ τέλος).— Ἡ Αὐρηλιανὴ Παρθένος (συνέχεια καὶ τέλος).— Περὶ ἔρωτος, ὁ Ἀπόλλων (συνέχεια καὶ τέλος).— Ἡ ἐπέτειος πανηγυρὶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. — Ὁ ἰατρὸς τῶν πτωχῶν (συνέχεια).— Ποιήσεις. — Διάφορα.

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Τεύχους κατὰ Διαταγὴν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας θέλομεν δημοσιεύει **ΕΙΚΟΝΑΣ** ἀφορώσας τὴν Ἐπιστήμην, τὴν Φυσιολογίαν, τὴν Βιομηχανίαν καὶ τὴν Γεωργίαν.

ΣΟΡΒΩΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΓΛΩΤΤΙΑ

Ἐναρκτήριος λόγος τοῦ κ. Ε. Ἐγγερ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΓΛΩΤΤΙΑΣ ΤΩΝ ΑΤΤΙΚΩΝ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Ἴδε τεῦχος ΜΖ'. σελ. 1471).

Καίτοι ἡ βιομηχανία τίθησι σήμερον ὑπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ νοῦ καὶ τοῦ λόγου τσαῦτα μέσα πρὸς ταχεῖαν μετάδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν σκέψεων καὶ τῶν συμπερασμάτων αὐτοῦ, καίτοι οἱ ρήτορες ἡμῶν πλημμυροῦσιν, ἐπιτραπήτω μοι ἡ

ἐκφρασις αὐτῆ, τὰς φιλολογικὰς ἡμῶν αἰθούσας, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ὑπερπληροῦσι τὰς θέσεις τῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν, οἱ οὐσιώδεις ὄροι καὶ αἱ βάσεις τῆς εὐγλωττίας ἔμειναν καὶ εἶσι μέχρι τῆς σήμερον οἱ αὐτοί, οἷοι ἦσαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Περικλέων καὶ τῶν Δημοσθένων. Καίτοι ἡ δικαστικὴ ἡμῶν διοργάνωσις ἐκ βάρων ἀνεκαινίσθη, αἱ δὲ δημόσιαι καὶ πολιτικαὶ ἡμῶν συναθροίσεις καὶ συνελεύσεις ἀπαρτίζονται νῦν, ἀντὶ ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων χιλιάδων, ἐξ ἑνῆα καὶ δέκα ἑκατομμυρίων ἐκλογέων, οἵτινες συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους διὰ τοῦ τύπου ἀντὶ μόνον διὰ τοῦ λόγου ἐντὸς τοῦ στενοῦ περιβάλλοντος τῆς Ἀγορᾶς, ἐν τούτοις ταῦτα πάντα οὐδὲ ἅλας ἐμείψαν τὴν ἀξίαν τῶν ἀρχαίων ρητόρων καὶ

των θεωριῶν αὐτῶν πρὸς δὲ οὐδόλως ἐκίνησαν ἢ μετέλλαξαν τὰς βάσεις ἐφ' ὧν ἐκείνοι εἰργάζοντο. Μόνον τὸ στάδιον τῆς εὐγλωττίας ἠύρυναν. Ὁ χριστιανισμὸς ἐπλούτισεν αὐτὸ δημιουργήσας νέον ὄλως κλάδον τὴν διδασκαλίαν τῆς θεολογίας ἢ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δόγματος, τοῦθ' ὕπερ ἦν πρᾶγμα ὄλως ἄγνωστον τοῖς ἐθνικοῖς καὶ ὅπερ συνδέεται στενῶς πρὸς τὰς θεωρίας τῆς ἠθικῆς. Ἄλλ' ἡ τέχνη τοῦ πείθειν τοὺς ἀπέναντι διὰ τοῦ συλλογισμοῦ καὶ τοῦ κερδαίνειν τὰς ψήφους αὐτῶν ὑπὲρ τινος, ἔμεινεν ἡ αὐτὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις αὐτῆς νόμοις. Ὅθεν τὴν τέχνην ταύτην, οὐδεὶς ἕτερος λαὸς καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας ἀνέπτυξε καὶ ἐκαλλιέργησε μετὰ τοσοῦτων πλεονεκτημάτων καὶ πεφωτισμένων ἀρετῶν ὡς οἱ Ἕλληνας, οὐδεὶς ἐκαθιέρωσεν αὐτῆς τοὺς νόμους μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας καὶ σοφίας.

Τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς εὐγλωττίας καίτοι ἔλλειπῆ φαίνονται σήμερον, παρέχουσιν οὐχ ἥττον ἡμῖν ἔτι ποικιλίαν λίαν διδακτικὴν: περιέχουσι διαφόρων εἰδῶν λόγους, ὡς δημηγορίας πρὸς τὸν λαόν, δημηγορίας πρὸς τοὺς στρατιώτας, συζητήσεις οἰκονομολογικὰς καὶ πολιτικὰς, ἀπολογισμοὺς διεθνῶν διαπραγματεύσεων, λόγους ἐπικηδείους καὶ ἐπιταφίους, οἵτινες ἔχουσι μὲν χαρακτῆρα ἥττον θρησκευτικόν, ἐν τούτοις γέμουσιν αἰσθημάτων ἀγνοῦ καὶ ἀδόλου πατριωτισμοῦ, καὶ ἀπολογίας πολιτικὰς καὶ ποινικὰς. Αὐταὶ μάλιστα ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς καὶ ἀντιθέσεως, ἣτις ἀπαντᾶται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξὺ τῶν καθ' ἡμᾶς ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ τῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἐγείρουσι πρὸς ἡμῶν τὸν πέπλον τῶν περιεργότερων προβλημάτων τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς περὶ τὸ γράφειν χάριτος. Ὁ ρήτωρ ἐν αὐτοῖς δὲν εἶναι, κυρίως εἰπεῖν δικηγόρος, ἐπάγγελμα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀρχὴ ὡς καὶ τὸ ὄνομα ἀπαντᾶται κυρίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἀλλ' εἶναι αὐτὸς ὁ διάδικος ἀπαγγέλλων πρὸ τῶν δικαστῶν τὸν ἴδιον αὐτοῦ λόγον, ἐὰν ἦτο ἄξιός να τὸν κατασκευάσῃ μόνος του, ἢ, ἐὰν δὲν ἦτο, τὸν δι' αὐτὸν γραφέντα λόγον ὑπὸ τινος λογογράφου, ἢ ὑπὸ τινος νομομαθοῦς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἱκανοῦ. Ὁ Ἰσαῖος, ὁ Λυσίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κεχυμένοι ὅπισθεν τοῦ πελάτου αὐτῶν, εἰς δὲν προητοίμασαν τὸν κατάλληλον λό-

γον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων του, λόγον συνταχθέντα ἐν σχέσει πρὸς τε τὴν ἡλικίαν, τὰς σχέσεις καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν αὐτοῦ. Ὅσως ἢ συνειδησὶς αὐτῶν εὐθύνεται κάπως ἐν ταῖς συζητήσεσι καὶ ἐν τῇ ὄλῃ διεξαγωγῇ τῆς δίκης. Ἄλλὰ ἐν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἔδει ὅπως οἱ λογογράφοι οὗτοι ἔχουσιν ἐξαιρετικὰ πλεονεκτήματα καὶ ἰσχὺν μάλιστα περὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τῆς εὐκαμψίας τοῦ λόγου. Ἐντεῦθεν παρήχθη ἰδιαιτέρος χαρακτῆρ τῆς ἑλληνικῆς εὐγλωττίας, ὅστις δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν Ῥωμαίων, τῶν πιστῶν καὶ ἐπιμελῶν μαθητῶν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἕλλην ρήτωρ ἥττον ἐγκαταλείπεται, ἥττον ἐκτίθεται εἰς τὰς παρεκτροπὰς γονίμου εἰς πηγὰς φαντασίας, εἰς τὰς παρεκτροπὰς πάθους οὐχὶ κυρίου ἐκυτοῦ: «Ἐξετάζει πρῶτον καλῶς ἑαυτὸν καὶ ἐκτιμᾷ ἀκριβῶς τὴν ἀξίαν του» λέγει λίαν εὐφυῶς ὁ Σενέκας. Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα, τοῦθ' ὅπερ χαρακτηρίζει ἔτι κάλλιον δι' ἡμᾶς τὴν διαφορὰν, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν λόγων τούτων, εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ρήτορος ἐκφωνηθέντων, εἴτε γεγραμμένων δι' ἄλλον τινὰ διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν, ὄλως μεταπεποιημένων καὶ ἐπιδιωρθωμένων μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν. Ἔχομεν δὲ πολλὰς ἀποδείξεις τῶν μεταποιήσεων τούτων. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ στενογραφία ἦτο ἐν χρήσει ἐντὸς τῶν περιβόλων τῶν δικαστηρίων τῶν Ἀθηνῶν καὶ παρὰ τοὺς πόδας τῆς Πρυκῆς, ὡς βέβαιοι, ὅτι οἱ Ὑπερίδαι καὶ οἱ Δημοσθένεις, οἱ ἀκριβεῖς οὗτοι τεχνίται, δὲν εἶχον ποτὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἔργα των θὰ ἐκτεθῶσι, καίτοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τέλεια, εἰς τὰ ὅμματα τῶν συγχρόνων ἢ καὶ τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ Κιντιλιανὸς ὁμιλεῖ που περὶ τῆς αὐστηρᾶς κρίσεως τοῦ ὠτός: *Superbissimum aurium iudicium* πόσον ἢ τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι ἔτι μᾶλλον αὐστηρά! Ἀκροατήριόν τι συγκείμενον, ὑποθετόν, ἐκ τῶν αὐστηροτέρων καὶ τῶν λεπτοτέρων δικαστῶν δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῆ καθαρῶς τὰς ἀναποδράστους σχεδὸν ἀτελείας τοῦ μᾶλλον καλῶς προητοιμασμένου λόγου, καὶ ἐὰν τὰς ἀντιλαμβάνεται, ἐπιδεικνύεται ἐπιεικὲς πρὸς τοὺς ρήτορας. Ἡ ἐπαράληψις, παραδείγματος χάριν, τὴν ὁποῖαν ἐσφαλμένως θεωροῦσιν ὡς ρητορικὸν σχῆ-

μα, σπανίως προσβάλλει τὸ οὖς τοῦ ἀκροατοῦ, διότι πολλάκις ἀναπληροῖ ὅσα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ διέφυγον. Ἄλλ' ὅμως ὁ αὐστηρὸς ἀναγνώστης δὲν συγχωρεῖ πάντοτε τὸ σχῆμα τοῦτο. Ὁ Ἀττικὸς ρήτωρ πάντα ταῦτα ἀναθεωρῶν καὶ ἐπιδιωρθῶν ἀκολούθως τοὺς λόγους αὐτοῦ. Πρὸς δὲ, ἐπειδὴ τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα τῆς ἑλληνικῆς εὐγλωττίας, εἰς τοσοῦτο τελειοποιήθέντα, ἐχρησίμωσαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὡς δείγματα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις, ἢ γραφίς τῶν ρητοροδιδασκάλων θὰ ἐπεχείρησε βεβαίως ἐν πολλοῖς νὰ παραστήσῃ καὶ καταστήσῃ ζωηρότερα τὰ ἔργα, ἄπερ ἢ τῶν ἀττικῶν ρητόρων γραφίς εἶχε καλλωπίσει. Ἡ χεὶρ αὐτῶν ἀναμφιβίλως ἢ θὰ ἀφῆρεσεν ἢ θὰ μετέβαλεν ἐν πολλοῖς χωρίοις διάφορα χειρόγραφα, ὡς π. χ. καταθέσεις μαρτύρων, κείμενα νόμων, ἄπερ οἱ ρήτορες ἔφερον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων των. κ. τ. λ.

Ἴδου λοιπὸν πόσα ζητήματα σπουδαῖα καὶ ἐνδιαφέροντα παρουσιάζουσιν ἔτι εἰς τὴν φιλομάθειαν ἡμῶν οἱ ἑκατὸν ἢ οἱ ἑκατὸν πενήκοντα λόγους, οἵτινες διασώζονται ἐκ τῶν ἔργων, ἄπερ παρήγαγεν ἡ ἑλληνικὴ εὐγλωττία ἐν τῇ περιόδῳ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς. Ἡ θεωρία τῆς εὐγλωττίας δὲν εἶναι ἥττον ἀξία τῆς προσοχῆς ἡμῶν. Δὲν θὰ συζητήσωμεν μετὰ τοῦ Διονύσου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς ἐὰν ὁ Ἀριστοτέλης ἐδημιούργησε τὴν ρητορικὴν του πρὶν ἢ ὁ Δημοσθένης συνθέσῃ τοὺς ὠραιωτέρους αὐτοῦ δικανικοὺς λόγους ἢ τοὺς Φιλιππικούς του. Τί ἐνδιαφέρει ἡμῖν τοῦτο, ἀφοῦ γινώσκουμεν ὅτι πολὺ πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ διδάσκαλοι τῆς εὐγλωττίας εἶχον γράφει πολλὰ ἐγχειρίδια πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν αὐτῶν, ἀφοῦ πρὸ παντὸς ἢ καθ' ἑκάστην χρῆσις τοῦ λόγου παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἀπετέλει Σχολὴν τοσοῦτον διδακτικὴν καὶ πρόσφορον διὰ τὴν εὐφυΐαν ἐνὸς Δημοσθένους! Πᾶς ὁ βουλόμενος ἠδύνατο κάλλιστα νὰ παρευρίσκειται ὡς ἀκροατῆς εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων, εἰς τὰς συζητήσεις τῶν συνελεύσεων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς γερουσίας. Ἐκεῖ δὲ ἠκροάζετο τοὺς μᾶλλον φημιζομένους τότε ρήτορας, ἐδιδάσκοντο διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἢ διὰ τῶν συμβουλιῶν των τὰ μυστήρια τῆς τέχνης εἰς τὴν ἡμέραν τινὰ θὰ ἀπεδύοντο. Ἄλλ' ὁποῖα καὶ οἶα κἂν ὦσιν αἱ

σχέσεις ἐνὸς Δημοσθένους μεθ' ἐνὸς Ἀριστοτέλους, ἢ ρητορικὴ αὐτοῦ (ἐννοῶ τὴν ρητορικὴν του εἰς τρία βιβλία, οὐχὶ τὴν ρητορικὴν εἰς Ἀλέξανδρον, ἣτις φέρει ἀδίκως τὸ ὄνομα τοῦ Σταγειρίτου) μένει θαυμαστὸν μνημεῖον τῆς φιλολογίας. Ἔστιν ἡ ἀρχαιότερα καὶ μεθοδικώτερα συλλογὴ παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ πείθειν. Ὁ Πλάτων εἶναι εὐγλωττότερος ὁμιλῶν περὶ εὐγλωττίας ἐν τῷ Γοργία καὶ ἐν τῷ Φαίδονι, καίτοι δὲν εἶναι οὔτε ἐμεριδέστερος οὔτε αὐστηρότερος. Τὸ λεπτὸν πνεῦμα καὶ μάλιστα παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει τῶν ἑλλήνων εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διήρесе τὴν τέχνην ταύτην τοῦ λόγου εἰς τρία εἶδη: τὸ δικανικόν, τὸ δημηγορικόν, ἢ κοινοβουλευτικόν, ὅπερ διατηρεῖ μέχρις ἡμῶν τὸ ὄνομα ὡς καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐπιδεικτικόν, ὅπερ μεταχειρίζονται δι' ἐπαίνους ἢ κατηγορίας. Πλείστας ἄλλας διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις ἄνευ τινὸς ὠφελείας ἐξώγκωσαν ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους τὰ βιβλία τῶν ρητοροδιδασκάλων. Ὁ Ἐρμογένης καὶ οἱ μεθερμηνευταὶ αὐτοῦ παρουσιάζουσιν ἡμῖν τοὺς ἐσχάτους ὅρους τῆς παιδικῆς, ἐξέστη εἰπεῖν, λεπτολογικῆς ταύτης σοφιστικῆς, ἐξ ἧς οἱ ρητοροδιδάσκαλοι ἡμῶν μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου κατώρθωσαν ὅπως ἀπαλλαχθῶσιν. Ὁ προσφορώτερος δὲ τρόπος πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐστὶν ὅπως ἀναζητήσῃ τις τὰς σαφεῖς καὶ σοφὰς ἀρχὰς τοῦ διδασκάλου. Χωρὶς νὰ ἐπαγγέλλεται εἰδικῶς τὸν ἠθικολόγον ἐν τῇ ρητορικῇ του, ὁ Ἀριστοτέλης παρίστησιν οὐχὶ ἀδεξιῶς καὶ εἰκονίζει καταλλήλως τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν τοῦ ἀληθοῦς ρήτορος, προτάσων ὡς κύριον καθῆκον τὸ ἀποδεικνύειν τὴν ἀλήθειαν» καταλείπων δὲ ἐν ὑστέρῳ τὴν τοῦ ὕφους καὶ τοῦ λόγου τέχνην, διδάσκων τῷ ρήτορι, ὅτι ὅπως ἐφεκλύη ὑπὲρ αὐτοῦ τοὺς ἀκροατὰς δεόν νὰ ἐξετάζῃ πρῶτον καὶ συμβαδίξῃ πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ποιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ: τούτῳ ἀνάλυσιν αὐτῶν λίαν σαφῆ καὶ ἀκριβῆ ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ βιβλίῳ, διδάσκων αὐτῷ τοὺς δόλους τῆς διαλεκτικῆς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐπιστῆσαι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ προφυλάξαι αὐτὸν ἐκ τῶν παγίδων τῶν ἐναντίων, συνιστῶν αὐτῷ, ὅτι δεόν ὅπως θεωρῆ τοὺς ἀκροατὰς του πάντοτε ὡς δικαστὰς καὶ μὴ ἀσυστρέφῃ ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτῶν, κατὰ τὴν λίαν

ώραίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, τὸν «γνώμονα» τῆς κρίσεως. Ὅλαι αἱ ἀρεταὶ αὗται καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναμαι νὰ διατρέψω σήμερον παρεγνωρίσθησαν ἐν τῷ Σταγειρίτῃ, ὡς ἐκ τοῦ ἤ-ττον ἐπαγωγῶ ὕφους του. Οὐδεὶς ἐξύμνησε καὶ ἀνέπτυξε τὰς ἀρετὰς ταύτας τοῦ Ἀριστοτέλους μᾶλλον τοῦ κ. Χάβερ ἐν μικρῷ τινι συγγράμματι αὐτοῦ, εἰς ὃ θεωροῦμαι εὐτυχῆς δυνάμενος νὰ παραπέμπω τοὺς ἀγαπῶντας τὴν λεπτὴν καὶ σοφὴν συνάμα κριτικὴν.

Βλέπετε, ὅτι ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἐφ' οὗ ἀνελίχθη ὑπὸ τσοαύτας μορφὰς ἡ ἑλληνικὴ εὐγλωτία, θεάτρου συγκριτικῶς μικροῦ ὡς πρὸς τὰς μεγάλας ἡμῶν συνελεύσεις, οἱ Ἕλληνες ἀνέπτυξαν ἐπιστήμην καὶ τέχνην τοῦ λόγου, αἵτινες κατίσχυσαν ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ὅλων τῶν χωρῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολιτικῶν αὐτῶν ταραχῶν ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν συνταγμάτων αὐτῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγῶνων, οἵτινες κατεσπάρασσον ἀδιαλείπτως τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ μάλιστα τὴν τῶν Ἀθηναίων οἱ Ἕλληνες εἰργάσθησαν δι' ὅλην καθόλου τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ φιλοσοφία αὐτῶν εἶναι πλήρης ἐπωφελῶν διδαγμάτων. Δὲν ἔχομεν πλεον εἰμὶ μικρόν τι μέρος τῶν ρητορικῶν αὐτῶν ἀρχαίων· ἀλλ' ὅμως τὸ μικρόν τοῦτο μέρος ἀρκεῖ ὅπως ἀποδώσῃ ἡμᾶς εἰς μακρὰς καὶ ἐπιπόνους μελέτας.

Ἄλλως τε ὡς τὰ ἐρεΐπια, περὶ ὧν λόγον ἐποιησάμεν ἐν ἀρχῇ, ἀνεγείρονται καὶ ἐμψυχῶνται ὑπὸ τὸ ὄμμα τοῦ ἀρχαιολόγου καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος, ἐξ ἀπλῶν δὲ τεμαχίων δυνάμεθα πολυλάκις νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἀναλογίαν ναοῦ τινος ἢ ἀγάλματος, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι ρήτορες δύνανται νὰ λάβωσι σάρκα καὶ ζωὴν ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐρεῦνης καὶ μελέτης τῶν ἀθανάτων ἔργων των. Καὶ αἱ ἀτελεῖς καὶ κατατετμημέναι σελίδες τῶν ἔργων αὐτῶν, ἅς πολλακίς ἀνευρίσκωμεν, δύνανται ὡσαύτως νὰ συμπληρωθῶσι καὶ διαλευκανθῶσι. Ἡ πεῖρα τῶν χρόνων ἡμῶν ρίπτει πολλακίς εἰς τὰ τοιαῦτα ἔργα φῶς, ὅπερ βοηθεῖ πολὺ ἡμᾶς ὅπως κατανοῶμεν αὐτὰ κάλλιον. Οὕτω εἰς τῶν προηγηθέντων ἐμοῦ ἐν τῇ μελέτῃ καὶ διδασκαλίᾳ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν εἰκόνα: Συνελεύσεως τινος τῆς Ἀγο-

ρᾶς, ἢ τοῦ Δημοσθένους ἐπὶ τοῦ βήματος». Ἀναμφιβόλως πολλαὶ ἀκρίβειαι θὰ ὑπάρχωσιν ἐν τοῖς ἀπεικονισμοῖς τούτοις, αἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον εἶσι προϊόντα τῆς φαντασίας· ἀναμφιβόλως θὰ στεροῦμεθα πάντοτε, ὅπως κρίνωμεν καὶ ἐκτιμήσωμεν τὸν Δημοσθένην, τοῦ ἰσχυροῦ τόνου τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ φωνῆς, τοῦ τόνου ἐκείνου, ὃν κατὰ τι κλασικὸν ἀνέκδοτον οὐδ' ὁ Αἰσχύνης αὐτὸς ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ, τοῦ τόνου ἐκείνου, ὅστις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος, μεγεθύνει τὰς λέξεις καὶ τὰς σκέψεις τοῦ ρήτορος ἐπὶ τοῦ βήματος. Οἴμοι! Καὶ ἡμεῖς, Γάλλοι τοῦ 19ου αἰῶνος δὲν δυνάμεθα εἶτι νὰ κατανοήσωμεν ἀκριβῶς τίς ἦτο καὶ ὅποια ἡ προφορὰ καὶ τὸ ὕφος τοῦ ρήτορος κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους τῆς Ἀθηναϊκῆς εὐγλωτίας, ἡ δὲ γλωσσά μας εἶναι ἀνίκανος, καὶ παρὰ τοῖς μᾶλλον πειραμαμένοις καὶ ἱκανοῖς μεταφρασταῖς, ὅπως μεταδώσῃ ἡμῖν τὴν πλουσίαν καὶ ἔμφορον ἀρμονίαν τοῦ ρήτορος τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Μεθ' ὀπόσης συντριβῆς καὶ κόπου ἀναλογίζομαι ταῦτα πάντα! Ἄλλ' ἐν τούτοις ὅμως ἐν τοῖς περισθεῖσι μέχρις ἡμῶν ἔργοις τῶν Ἀττικῶν ρητόρων ὑπάρχει εἶτι ἐξωγραφισμένη ἢ ἐκφραστικὴ αὐτῶν δύναμις, ἣτις παρέχει ἡμῖν διὰ τῆς πολλῆς αὐτῆς χάριτος, πολλὰ καὶ πλήρη ἐννοίας μαθήματα ἐπὶ τῆς ἠθικῆς, αἵτινα προκαλοῦσι καὶ ἐξασκῶσι παραδόξως πως τὰ πνεύματα ἡμῶν ἐν τῇ σκέψει καὶ τῷ συλλογισμῷ. Ὁ ἱστορικὸς, ὁ νομοθέτης, ὁ φιλόσοφος, ὁ ρήτωρ εὐρίσκουσιν ἐξ ἴσου ἐν τοῖς ἔργοις τῶν ἑλλήνων ρητόρων πολλαὶ τὰς ὠφελείας, καὶ διὰ τῆς θέας καὶ μελέτης τῆς ζωῆς τῶν Ἀρχαίων προετοιμάζονται καὶ προκαταρτίζονται διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς παρουσίας ζωῆς. Ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀρχαίων, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τραγωδίᾳ καὶ κωμῳδίᾳ, τὸ δράμα τῆς πάλης τῆς συνειδήσεως πρὸς τὰς ὁρμὰς καὶ τὰ πάθη ὑπὸ τὸν ἀρχικὸν νόμον τοῦ καθήκοντος διεξαγομένης, τὰ δεῖγματα τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἰσότητος ἐν τῷ Κράτει, αἱ ἀθλιότητες τοῦ πολίτου ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ, τὸ κακούργημα καὶ ἡ κακία ὡς καὶ ἡ ἀρετὴ καθ' ὅλους τοὺς ὅρους κοινωνίας εὐρίσκωμεν ἐν πλήρει πολιτισμῷ, διαζωγραφίζονται καὶ παρίστανται μετὰ τινος ἀκριβείας παρεχούσης ἡμῖν ἄπειρον ἐνδιαφέρον. (Μετὰφρασις) Λ. Α. Λ.

Η ΑΥΡΗΛΙΑΝΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ

(ΙΩΑΝΝΑ Δ' ΑΡΚ).

(Συνέχ. καὶ τέλος· ἴδε τεῦχος ΜΔ'. σελ. 1472).

Ὁ Θεὸς ὅστις διὰ τῆς τῶν βοσκῶν παρεμβάσεως τὸ πάλαι ὤπλισε τὸν Δαβὶδ καὶ καθωδήγησε τὸν Μωϋσῆν, ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ Fierbois παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἁγίων θυσιαστηρίων κρύπτει πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τῶν θνητῶν τὸ ξίφος ὅπερ παραδίδόμενον εἰς τὰς χεῖρας μιᾶς ποιμενίδος ὀφείλει νὰ διαρρήξῃ τὰς δυνάμεις ξένου στρατοῦ. Ἐν ἀγνοίᾳ, οἷονεὶ ἐμπνεόμενος θεῖα τινὶ βουλήσει ἡδὴ ὁ Valois ἀναμένει τὸν ἐνδοξον βραχίονα ὃν ἐγείρει ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ ἀπροσδόκητος εὐνοία τῶν οὐρανῶν. Πλήρης θείας ἐμπνεύσεως καὶ ζήλου ὕπαγε νὰ προσφέρῃς τὸν βραχίονά σου εἰς αὐτόν. Ὑπαγε! Ἡ Αὐρηλία σὲ προσκαλεῖ ἐπὶ τῶν ὄχρωμάτων της. Ὑπαγε! Οἱ Ἄγγλοι ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ σου θὰ φύγωσι πανταχόθεν. Καὶ ὁ ναὸς τοῦ Reins θὰ ἴδῃ καὶ πάλιν ἐν τῷ περιθώλῳ του ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ βασιλέως σου νὰ ἐπιχρίεται τὸ θεῖον ἔλαιον . . .

Ἡ ἀθάνατος ἐκείνη νεάνις εἰπούσα ταῦτα ἀνύπταται εἰς τοὺς αἰθέρας, ἐγὼ δὲ τὴν καρδίαν ἔχουσα συγκεκινημένην ὑπὸ ποικίλων αἰσθημάτων, ἐγείρομαι ἀπορούσα καὶ ἀμηχανοῦσα, μὴ τολμῶσα δὲ νὰ πιστεύσω εἰς τὴν λαμπρὰν καὶ ἐξαιρετικὴν τιμὴν, δι' ἧς ὁ Θεὸς περιβάλλετό με. Ἄλλὰ τρεῖς, τῆς νυκτὸς ἐπενεγκούσης καὶ πάλιν τὴν γαλήνην, ἐπαναβλέπω τὰ αὐτὰ, ἀκούω τοὺς αὐτοὺς λόγους:

— α Ταπεινὴ κόρη τῶν ἀγρῶν ἐγέρθητι! ὁ Θεὸς φωνεῖ σοι. Τρέμε μήτοι φωνῆς ἄπιστος εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν πατρίδα σου.»

Ὑποχωρῶ τέλος. Ἀναχωρῶ, ἐμπνεομένη ὑπὸ αἰσθημάτων φιλοπολέμων . . . Ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς μου ἠκολούθει τὰ βήματά μου. Εἶχον ἤδη φθάσει ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν πλησίον λόφων. . . Ἐκεῖ ἀναυδος καὶ σκεπτικὴ ἀπευθύνω εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τὰς πεδιάδας μας δι' ἰστάτου βλέμματός τοὺς ἀποχαιρετισμούς μου. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἡ πατρικὴ μου στέγη ἠφάνιζετο πρὸ τῶν ὀμμάτων μου . . .

(Ἡ Ἰωάννα Ἀρκεῖα συκινηθεῖσα ἐπὶ τούτοις

ἴστατο ἐπὶ στιγμὴν σιγῶσα.)

. . . Διὰ μέτου τῆς ταραχῆς καὶ τῆς καταστροφῆς πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Valois ὁ Θεὸς μοὶ ἀνοίγει δίοδον τινα. Φθάνω: μοὶ ἐρωτῶσιν. Ἀμφιβόλλουσι περὶ τῆς πίστεώς μου. Ἄλλ' οἱ ἅγιοι ποντίφηκες ἐπιβεβαίωσι τὸν βασιλέα μου. Ἐμφανίζομαι λοιπὸν ἐνώπιόν του. Ἄνευ φόβου ἀλλὰ καὶ ἀνευ θαρσύντης εἰσέρχομαι: Εἰς τῶν στρατηγῶν του κάθηται εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ ἴδιος δὲ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν προΐσταται καταβεβαρυμένος καὶ συγκεχυμένος. Θεῖον δὲ πνεῦμα καταβὰν ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, οἷονεὶ δεικνύον μοι αὐτόν. Πλησιάζω καὶ ἐνώπιον του κλίνω γόνυ: Τῶν οὐρανῶν τὰ μυστήρια δι' ἡχηρᾶς ἀναγγέλλω φωνῆς . . .

— Πολὺ καλὰ, μοὶ λέγει, σοὶ παραδίδω τὴν ἀρχιστρατηγίαν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ μου εἶναι ἔτοιμοι ἅπαντες νὰ σὲ ἀκολουθώσωσι. Καὶ τοῦ Fierbois ἐπὶ τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως μου μοὶ φέρουσι τὸ ξίφος, ὅπερ πάραυτα θέλει ἐκδικήσῃ τοὺς Γάλλους . . . Ἀναχωροῦμεν . . . Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ ἐκθέσω τὰς ἐπιτυχίας μου; Νέον καὶ ἀδύνατον ὄργανον τῆς Θείας Προνοίας ἐπορευόμην, ὀμίλου . . . Τὰ λοιπὰ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔπραξεν. . .

Ὁ δὲ Casimir Delavigne ἰδοὺ πῶς παρίστησι τὸν σκληρὸν θάνατον τῆς ἡρωίδος:

Διὰ ποῖον γίνονται αἱ φονικαὶ αὗται προετοιμασίαι; Διὰ ποῖον οἱ πυρσοὶ καὶ αἱ δάδες αὗται ἀνάπτονται; Ὁ οὐρανὸς ταρασσεται καὶ ἀδημονεῖ . . .

Πόθεν ἡ ἀπαίσιος καὶ θρηνώδης αὕτη ταραχὴ; Ποῦ τρέχουσιν οἱ πολεμισταὶ οὗτοι, ὧν τὸ πλῆθος ὡς μέγα κύμα κυλίνεται καὶ ἐφορμᾷ; Ἡ χαρὰ ἐστὶν ἐξωγραφισμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου των. Ἀναμφιβόλως τιμὴ τις ἐμπνέει καὶ διαγείρει αὐτούς. Μήπως σπεύδωσι νὰ καταταχθῶσι κατὰ πυκνὰς φάλαγγας διὰ πολιορκίαν τινα; . . . Οὐχί. Οἱ πολεμισταὶ οὗτοι εἰσὶν Ἄγγλοι σπεύδοντες νὰ παραστάσωσι καὶ ἴδωσι τὸν θάνατον γυναικὸς τινος!

Πόσον εἶναι εὐγενεῖς ἐν τῇ ὀργῇ των! Πόσον εἶναι εὐγενὲς νὰ περιφρονῇ τις καὶ νὰ ὑβρίζῃ βραχίονας περιβεβλημένους ἐλύσεις. Βλέποντες αὐτὴν ἀνυπεράσπιστον ἔκραζον οἱ ἀνδρεῖοι μας οὗτοι: « Ἄς ἀποθάνῃ! ἐναντίον ἡμῶν προὔκαλεσε

ἐπεθύμησα, τὴν χεῖρα,
ἔτεινα καρπὸν νὰ δρέψω
ἐκ τοῦ δένδρου τῶν ἐρώτων.
Ἄλλ' ἀντὶ ἀνθῶν ἀκάνθας,
ἀντὶ δὲ καρποῦ γλυκέος,
δηλητηριώδη εὔρον.
Καὶ τῆς γῆς ἠράσθη νέος,
ἀλλης ἐραστῆς τὸ πρῶτον.

Καθ' ἐκάστην ἐν ὠρισμένη ὥρα, ἀνὴρ σεβαστὸς καὶ περιλῦπος, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ξηροὺς δακρύων, ἀλλὰ φέρων τὸν θάνατον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἤρχετο παρὰ τὸν τάφον, καὶ πίπτων ἐπὶ γόνατα, προσήχητο σιγαλῆ τῇ φωνῇ ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους. Λυγμοὶ σφοδροὶ κατέπνιγον ἐνίοτε τὴν φωνὴν του καὶ κραυγαὶ σπαραξικάρδιοι τῷ ἐξέφευγον αὐτὸς μου, υἱέ μου, ἀγαπητέ μοι Ἀπόλλων! » Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγένοντο εἶτα δακρύων βρούσεις καὶ κύπτων κατεφίλει τὴν γῆν, ἐν τῇ ἐκκρύπτετο τὸ προσφιλέστερον δι' αὐτὸν ὄν. Μετ' ὀλίγον ἐγειρόμενος ἀπήρχετο ὅθεν ἦλθε μὲ βῆμα τρέμον καὶ ψυχὴν ἀλγοῦσαν. Ἐφαίνετο βαθύγηρος, καίτοι μὴ ἐγκαταλείψας ἔτι τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν. . . Ἦν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Μόλις ὁ νέος, ὅστις ἤρχετο καὶ ἐκάθητο ἀντικρὺ τοῦ τάφου, ἔβλεπε τὸν ἄνδρα τοῦτον πλησιάζοντα, ἔφευγεν ὡς φρενήρης, ὡς φεύγει ὁ ἔνοχος τὸ φάσμα τοῦ θύματός του. Καὶ ὁμως ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔθλιβεν ἐπὶ τοῦ στῆθους του ἔτι τὸν θετὸν υἱόν του, τὸν Ἄγγελον, αὐτὸν, ὅστις πρὸ τῆς ὄψεώς του ἔφευγε, προσπαθῶν νὰ ἀναπληρώσῃ δι' αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ του κενόν· καὶ τότε ὁ Ἄγγελος ἐσκοτίζετο, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἴδῃ τὴν γῆν χαίνουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας του, καὶ τὰ ἄγρια τάρταρα ἔτοιμα νὰ καταπίωσιν αὐτόν.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀπόλλωνος οὐδὲν εἶχεν ἐννοήσει. Ἄλλ' ὁ Ἄγγελος ἐνόησε τὰ πάντα καὶ μετενόησε, καὶ ἔφυγε τὴν κόρην ἐκείνην, καὶ ἐκλαυσε πικρῶς, καλῶν τῶν θάνατον, ἵνα τὸν ἀνακουφίσῃ οὕτω πάσχοντα. Οὐδ' ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ καὶ ν' ἀσπαθῆ τὴν γῆν, ἐνθα ἔμεινεν ἐκεῖνος, ὅστις τόσον, τόσον τὸν ἠγάπησε, καὶ τὸν ὁποῖον, ὅρις αὐτὸς κακὸς οὕτω θανασίμως ἐδῆξεν· ἀλλ' ἀντικρὺ καθήμενος ἐτήκετο καθ' ἐκάστην ἐπὶ μᾶλλον διὰ τῶν τοιοῦτων λογισμῶν.

Ἡμέραν τινα ὁ Ἄγγελος ἦν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ. Ἐφαίνετο γιγαντιαίαις βήμασι προχωρῶν

πρὸς τὸ τέρμα τῆς ἀθλίας του ζωῆς. Ἐάν τις αἴφνης τὸν ἔβλεπεν, ἢ ὠπισθοχώρει μετὰ τρόμου φανταζόμενος ὅτι βλέπει τὴν σκιάν τοῦ ὠραίου ἐκείνου νέου. Δύο παρθένοι, ἐπλησίασαν τὸν τάφον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου τὰ βλέμματα τοῦ Ἄγγελοῦ ἦσαν πάντοτε ἐστραμμένα. Ἡ μία αὐτῶν ἀνεγίνωσκεν, οὐχὶ πρῶτην ἤδη φορὰν, τὸν ἐπιτάριον στῆχον· ὡς φαίνεται θὰ τῇ ἤεσκεν. Ἦν δὲ αὕτη ἡ Μυρσίνη. Καὶ ἡ ἑτέρα φίλη τις αὐτῆς.

Ἡ Μυρσίνη, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ τόπου ἦτο εὐθυμος, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ γλυκὺ μειδίημα, καὶ μὲ τὰ αὐτὰ τῶν πικρῶν ρόδα, καὶ μὲ τὸν αὐτὸν ἐλαφρὸν καὶ εὐκίνητον πόδα.

Ὁ Ἄγγελος τὴν εἶδεν, ἠθέλησε νὰ ἐγερθῆ, ἵνα ἀποδιώξῃ αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθη· ἠθέλησε νὰ φωνήσῃ πρὸς αὐτήν, μακράν, ἀλλ' ἡ γλῶσσα του δὲν ὑπήκουεν· ἡ κεφαλὴ του ἔπεσε πρὸ τὴν γῆν, καὶ στεναγμὸς, δίκην ἀνακουφίσεως, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. . . Ἦν ἡ ψυχὴ του ἀφιπταμένη.

Ἡ Μυρσίνη ἤκουσεν, ἐστράφη, εἶδε τὸν Ἄγγελον χαμαὶ, καὶ τρόμος κατέλαβε τὴν ψυχὴν τῆς· εἶτα λαμβάουσα τὸν βραχίονα τῆς φίλης τῆς ἀπεμακρύνθη. . . . καὶ ἐν δάκρυον ὕγρανε τὴν παρεῖάν τῆς, Μόνον.

Εἰ καὶ πολλάκις λόγου γενομένου περὶ τῆς ἐπιτυχούς ἐκλογῆς τοῦ κ. Α. Βαπορίδου ὡς Γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τυπογραφείων καὶ ἐξελεγκτοῦ τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων παρὰ τῷ Ἰπουργεῖῳ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὅτι πολυειδῶς ἐπέδειξεν τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινῶ καλοῦ τάσιν αὐτοῦ, οὐχ ἦττον καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ εὐκαιρίᾳ ἀγγέλομεν εὐχαρίστως ὅτι ὁ εἰρημένος Α. Βαπορίδης εἴπερ ποτὲ ἐπεσπάσατο τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην τοῦ δημοσίου, δι' ὅπερ ἐπεδείξατο μέγιστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ καταπολεμουμένου Ἑλληνισμοῦ κατασχῶν ἐσχάτως πολλὰ βιβλία προσυλητιστικὰ ἀποστελλόμενα εἰς Μακεδονίαν, περὶ οὗ μνεῖαν ἐποιήσατο ἐν ἐκτάσει ἡ σύνταξις τοῦ Νεολόγου, καταδείξας δι' ἐκθέσεώς του πρὸς τε τὰ Ἀνάκτορα καὶ τὸν Ἐξ. Ἰπουργὸν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως τὸ ἐπιλήψιμον τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ προσγιγνομένην βλάβην τῇ

Υ. Α. Κυβερνήσει, εἰλικρινῆ ὄντως παρασχῶν δείγματα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐκτουτοῦ καθηκόντων. Ὁμολογουμένως ὁ κ. Α. Βαπορίδης, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του ἐν τῇ ρηθείᾳ θέσει διηυκόλυσε μεγάλως τὰς ἐκδόσεις ἀδειῶν ὑπὲρ τῶν νεωστὶ ἐκδομένων βιβλίων, καὶ οἱ ἐκδύται δὲν ὑφίστανται τὰς δοκιμασίας καὶ τὴν ἀπώλειαν μακροῦ χρόνου ὃν ἐδαπάνουν ἐν προγενεστέραις ἐποχαῖς περὶ τὴν ἐκδοσὶν ἀδείας τινός. Ἐπεταί ἄρα ὅτι ἡ δραστηριότης καὶ ἀκάματος ἐνέργεια καὶ ἰκανότης τοῦ κ. Α. Βαπορίδου συντελεῖ τὰ μάλα πρὸς τοῦτου, συμφῶνως ταῖς ἀγαθαῖς προθέσεις τοῦ Σεπτοῦ καὶ Φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος. Δικαίως δὲ καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Νεολόγου, πολλὰ ὑπὲρ τοῦ ρηθέντος Α. Βαπορίδου λίαν εὐμενῶς ἐξέφρασεν ἐπαινέσας τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ἐπισπάσαντος τὴν γενικὴν ὑπόληψιν. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ δημοσιεύσωμεν πλεῖω τῶν ἤδη πιστεύοντες ἀδιστακτικῶς ἐπὶ τὰς ἀρετὰς ὑπ' ὧν περικοσμεῖται ὁ ἐν λόγῳ κύριος.

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχρηστικῆως πληροφορούμεθα ὅτι ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, ἐπίτιμος γραμματεὺς καὶ ρήτωρ τοῦ ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἀνεγνωρισμένου παρ' ἡμῖν Ἑλληνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, διωρίσθη ἐσχάτως δι' ἐπίσημου διπλώματος ἐπόπτης τῶν Μουσικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κ]πόλεως καὶ τῶν προαστείων. Ὁ ἐν λόγῳ ἐπόπτης ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Γυροφάγου ἐπελάβετο τῶν σπουδαίων αὐτοῦ καθηκόντων φοιτῶν εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας ἵνα παρατηρῆ μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἀκριβείας τὴν ἀμολίαν τῶν χορῶν τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ τὴν ἐκάστοτε ἐν ἐνεργείᾳ ἐκκλησιαστικῆν τυπικὴν διάταξιν, ἀλλὰ δυστυχῶς ὡς μανθάνομεν, πολλὰ παρατυπίαι καὶ γασμφῶναι αἱ παρατηρούμεναι ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαις καὶ μάλιστα ταῖς κεντρικαῖς. Συγχαίρομεν τῷ κ. Παπαδοπούλῳ διὰ τὸν διορισμὸν τοῦτον, καὶ εὐελπιστοῦμεν ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν θέλει ἐνεργῆσαι ἵνα θεραπεύσῃ τὰς ἀπαντώσας παρατυπίαις καὶ διὰ τοῦ μελιχίου αὐτοῦ τρόπου καὶ διὰ τῆς δημοσιογραφίης ἧτις βεβαίως, προθύμως θὰ στιγματίζῃ τοὺς ἀδιορθοῦτους ἱεροψάλτας.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Τῇ 4' Δεκεμβρίου τοῦ 1884 ἔτους, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, πολιούχου ἀγίου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἐγένετο μετὰ τῆς δυνατῆς ἐπισημότητος ἡ ἐπέτειος πανηγυρίς τοῦ Συλλόγου. Ἀπὸ πρωίας ἐτελέσθη ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ναῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀμασειας κ. Σωφρονίου, Μιτυλήνης κ. Κωνσταντίνου καὶ Χίου κ. Ἀμβροσίου, τῇ ἐγκρίσει τῆς ἱεραῆς Συνόδου, ὑπὲρ τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, προστατῶν καὶ μελῶν τοῦ συλλόγου, καθ' ἣν συνέρρευσε ἀμύθητον πλῆθος ὁμογενῶν καὶ φιλομούσων λογίων Ἀρμενίων, Δυτικῶν καὶ Ἑβραίων πρὸς ἀκρόασιν τῶν Βυζαντινῶν ἀργῶν μουσουργημάτων τῶν ψαλέντων ὑπὸ τῶν χορῶν, ὧν ὁ μὲν διηυθύνετο ὑπὸ τοῦ μουσικολόγου κ. Γ. Ραιδεστηνοῦ πρώην πρωτοψάλτου συγχοροστατούντων τῶν κκ. Θ. Λογαρίδου καὶ Ε. Γ. Πρωτοψαλτίδου, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ μουσικολόγου κ. Ἀλεξ. Γεωργιάδου συγχοροστατούντων τῶν κκ. Δημ. Κυφιώτου καὶ Α. Συμεωνίδου. Τὰ ἐν τῷ ἔσπερινῷ καὶ τῇ λειτουργίᾳ ψαλέντα ἀργὰ μαθήματα εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Ἀροῖξαντάρια Γ. Ραιδεστηνοῦ, Κεκραγάριον Δαμασκηνοῦ, Φῶς ἱλαρὸν κατὰ τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα, Θεοτόκε Παρθένε κατ' ἀναγραμματισμὸν τοῦ Κουκουζέλη, Ἀβραμὶς Ἅγιος ὁ Θεὸς Ἐβὲν τοῦ Κορώνη, Ἀλληλουάριον ἀρχαῖον, Λειτουργικὰ Ραιδεστηνοῦ, καὶ τὸ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου ἀρχαῖον μάθημα Δι' εὐχῶν τοῦ ἀγίου Δεσπότου.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν προπορευομένου τοῦ ἱεραῦ κλήρου ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις μετέβησαν τὰ μέλη τοῦ συλλόγου μετὰ τῶν προσκεκλη-

μένων εις τὸ τοῦ Συλλόγου κατάστημα περί τὴν 14 π. μ., ἔνθα ἐτελέσθη ὁ ἀγιασμός, καὶ μεθ' ὃν ἐψάλη ὑπὸ χοροῦ συγκροτουμένου ἐκ τῶν δοκιμητέρων ἱεροψαλτῶν καὶ ἡδυφῶνων παίδων τὸ εἰς τὸν ἑορταζόμενον ἅγιον ἄσμα, ὅπερ ἐποιήθη παρὰ τοῦ κ. Γ. Νιάγκα καὶ ἐτονίσθη παρὰ τοῦ κ. Γ. Ραιδεστηνοῦ. Εἶτα, προκαθημένων τῶν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ τούτῳ ὡς ἀντιπροσώπων ἀποσταλέντων σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀμασειας, Μιτυλήνης τε καὶ Χίου, τοῦ ἀντιπροσώπου ἐνταῦθα τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων μητροπολίτου Σκυθουπόλεως, τοῦ Θεοφ. ἐπισκόπου Βράσσης, τῶν ἐπιτίμων μελῶν, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ γηραιὸς τοῦ Γένους διδάσκαλος κ. Ι. Φιλαλήθης, ἀπάσης τῆς χορείας τῶν ἱεροψαλτῶν τῆς πρωτεύουσας προεξάρχοντας τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, πολλῶν λογίων ἀνδρῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τῆς Ἑταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν ἔρευνῶν, τοῦ ἐν Πέρᾳ Συλλόγου «Παρθενῶνος», τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεῦματι Ἀδελφότητος «Προόδου», τῆς ἐν Χρυσουπόλει Φιλομούσου Ἀδελφότητος «Ἀνατολῆς» καὶ τῆς ἐν Φαναρίῳ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος «Ἰωνίας», ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συλλόγου κ. Σπυρίδων ὁ Μαυρογένης, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαιτέρος ἰατρός τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ γερουσιαστής, κηρύξας τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως τῆς τελετῆς ἀπήγγειλε λίαν πρόσφορον ἐναρκτήριον λόγον εἰς γλῶσσαν ἀρχαίζουσαν, ὃν καὶ κατωτέρω δημοσιεύομεν (Α). Μετὰ τὸν λόγον τοῦ κ. Μαυρογένους τὸν θερμῶς χειροκροτηθέντα ἐψάλησαν καὶ αἱ λοιπαὶ στροφαὶ τοῦ εἰς τὸν Δαμασκηνὸν ἄσματος. Ἀκολούθως ὁ τῆς ἡμέρας ρήτηρ ὁ καὶ ἐπίτιμος ρήτωρ τοῦ συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ἐξεφώνησε διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν εὐφραδείας καὶ γλαφυρότητας σπουδαῖον πανηγυρικὸν λόγον ἐπὶ δέωρον

διαρκέσαντα καὶ ἐν τῷ μέσῳ ζωηρῶς χειροκροτηθέντα, ὅστις παρακατιῶν δημοσιεύεται (Β). Θέμα τοῦ λόγου ἦν «Ὁ ἐν ἀγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης Δαμασκηνὸς ὁ Μανσοῦρ ἢ Ἀρκλαῖς ὡς Μουσικὸς καθόλου ἐξεταζόμενος». Ἀκολούθως ἐψάλη ὁ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὕμνος ὁ ποιηθεὶς παρὰ τοῦ μητροπολίτου Δράμας κ. Γερμανοῦ καὶ μελοποιηθεὶς παρὰ τοῦ κ. Ραιδεστηνοῦ. Τὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσπευόντων τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ἱεραρχῶν εὐπαιδευτος μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κωνσταντῖνος Βαλιάδης διὰ καταλλήλου λόγου δημοσιευομένου (Γ), πρὸς ὃν λίαν καταλλήλως ἀπήντησεν ὁ ἐξοχώτατος κ. Μαυρογένης ἐκφράσας τὰ εὐχαριστήρια τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν ἀπό τινος χρόνου μεγίστην πρόνοιαν ἣν περὶ τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου δεικνύει ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Πρὸ τῆς λήξεως τῆς τελετῆς ἐγενεθῆς ὁ ἐλλόγιμος κ. Θ. Α. Πασχίδης ἐκ μέρους τῶν παρεστώτων πολλὰ καὶ καλά εἶπε περὶ τοῦ ὕψους τῆς ἑορτῆς ὡς βᾶσιν ἔχων τοὺς λόγους τῶν κκ. Μαυρογένους καὶ Παπαδοπούλου. Ἐληξε δὲ ἡ τελετὴ περὶ τὴν 2^{ην} μ.μ. ἐν μέσῳ γενικῆς εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας, ἀπάντων ἀποκομιζόντων τὰς εὐαρεστοτέρας τῶν ἐντυπώσεων καὶ χρηστὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Συλλόγου, τοῦ μεγάλως τιμῶντος τοὺς ἀνδρας τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἐργαζομένους.

Α'.

Ἰδοὺ ὁ ἐναρκτήριος Λόγος τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Σπυρίδωνος Μαυρογένους.

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, μουσοτραφεῖς κύριε!

Οὔποτε γαύρους τε καὶ χλιδῶντας ἐκφωνήσω ὑμῖν λόγους, πρὸς τὸ τῆς τῆς ἐπετείου τοῦ μουσολήπτου τούτου ὀμίλου ἀφορμῆς ἀφασθαι κατὰ τὴν τοῦ πολιούχου αὐτοῦ, τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ καὶ τῆς θείας τῶν ἡδυφθόγγων Ἀγγέλων Μουσικῆς ἀρί-

στου μελωδοῦ καὶ διδασκάλου, τῆ ὑμετέρᾳ, ὡς εἰκὸς, ὑπέικων εὐμενεῖ διαταγῇ καὶ ἀναντιορθῆται ἐπιταγῇ, ἀλλ' ἀπέριττ' ἄττα, ὅσα ἔμοιγε συγκεχώρηται ὑμῖν ἀφηγήσομαι, τὸ ἔτος καὶ τὴν τῆς γεννήσεως εὐδαίμονα χώραν τοῦ γεραροῦ ἐκείνου ἀγίου, καὶ τὴν τῆς τούντεῦθεν μεταστάσεως ἀπαίσιον ἐποχὴν, τὸν τε τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας αὐτοῦ τρόπον καὶ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἀρετὴν σκιαγραφῆσω.

Ἐν Δαμασκῷ μὲν τῆς Συρίας τῆ ὀπωροφόρῳ πόλει κατὰ τὸ 616^{ον} σωτήριον ἔτος τὰς πρώτας τοῦ φαεινοῦ ἡλίου ἰδῶν ἀκτίνας τὰς ζωπύρους τῷ 754^ῳ ἀπεσθέσθη ὀκτῶ πρὸς τοῖς ἐβδομήκοντα θεαρέστως βιώσας ἐνιαυτούς. Καίπερ δὲ χριστιανὸς ἐν τῇ τῆς Δαμασκῶ τῆ γεννήτορι αὐτοῦ πόλει, ἣ καὶ τούπικλην «Δαμασκηνός» αὐτῷ παρέχετο, διοικήσει, δαπάναις καὶ πατρικαῖς φροντίσι τοῦ ἐκεῖσε τότε εὐκλεῶς βασιλεύοντος Καλίφου, ἐκείνου ἄρτι νέου ὄντος, τὸ εὐφρῆς, τὸ ἠπιον, τὸ χρηστόηθες καὶ εὐπρεπὲς διακρίναντος, ἐπαιδεύθη. Ἀλλὰ φύσει τῷ θεῷ ἐπιρρεπῆς, τὰ τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ματαίου φροῦδα ἀγαθὰ, ἐντὸς μικροῦ δυσωπησάμενος, εἰς τὴν τῆς Σάββα τοῦ ἡγιασμένου Μονῆς τὴν ἐρημίαν παρὰ τῆ τῶν Ἱεροσολύμων ἀγία Πόλει κειμένην, προσέφυγεν ὁ μακάριος, τὸν μοναστικὸν ἐκλεξάμενος βίον. καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν τοῦ μοναχοῦ ἐνδυσάμενος χειτῶνα τὸν μέλανα, καὶ τῇ ἱερατικῇ χειροτονίᾳ κρατυνθεὶς, ἅλος τῆ τῆς Θεολογίας φιλοσόφῳ μελέτῃ παρέδοτο. Τοῖς εἰκονομάχοις λόγῳ ἐμαχέσατο, καὶ θεολογικὰς τε καὶ φιλοσοφικὰς ὡς πλείστας ξυνέγραψε ξυγγραφάς, τῷ τῆς ἐσπερίας ὡσαύτως φιλοσοφικῷ θεολόγῳ τῷ ἀγίῳ Θωμᾷ δ' Ἀγουῖν, τῷ κατὰ τὸ 1227^{ον} γεννηθέντι, καὶ τῷ ἐν τῷ τῶν Παρισίων Πανεπιστημίῳ τὸ τοῦ τῆς Θεολογίας διδάκτορος ἀκαδημαϊκὸν ἀραμένῳ ἀξίωμα, καὶ τῷ τὰ μάλιστα θεολογικῶς φιλοσοφίσαντι, καὶ πολλὰ ἀρίστως ξυγγράψαντι, παραλλήλως ἐν τῇ Ἐβῳ τὸν ἡμέτερον φιλόσοφον θεολόγον Λατίνων παῖδες κλείζοντες συγκρίνουσι. Καὶ ὄντως, ὁ ἡμέτερος ἅγιος, ὁ πρῶτός ἐστιν, ὁ [τὴν τοῦ Σταγειρίτου ἀκαμπτον λογικὴν, τῇ θεολογικῇ διδασκαλίᾳ εἰκότως ἐφαρμόσας, καὶ οὕτω τὰς τῶν ἀντιορθήσκων σοφιστῶν γνώμας καὶ τὰ σκολιὰ ἐπιχειρήματα φροῦδας ἀποδειξόμενος.

Αἱ τοῦ ἡμετέρου ἀγίου ξυγγραφαὶ τύποις ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1712^{ον} ἔτος ὑπὸ τοῦ Seguin δίτομοι ἐν μείζονι φύλλῳ σὺν λατινίδι μεταφράσει ἀπέναντι ἐκδοθεῖσαι, τῷ 1818^ῳ ἐν Βερώνῃ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῷ 1866^ῳ ἐν Montougé, τῇ τοῖς Παρισίοις γεινναζούσῃ πόλει (Συλλογῇ Migné), ἀνετυπώθησαν. Ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασι τούτοις, ἡ Διαλεκτικὴ, αἱ περὶ αἰρέσεων πραγματεῖαι, τὰ περὶ τῶν ὀκτῶ θναστίμων ἀμαρτημάτων, οἱ ὕμνοι λαμπροὶ διαφαίνονται.

Ὅτι δὲ καὶ μελωδὸς ἄριστος ἦν ὁ μάκαρ, καὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Διδάσκαλος καὶ θεμελιωτῆς, τοῦτο ὑμῖν τοῖς περὶ τὰ Μουσικὰ εἰδήμοσι διδασκάλοις, ἔγωγε ὁ ἀμούσικος ἀφηγήσασθαι οὐ χροῖζω.

Τοιοῦτος ἐν σκιαγραφίᾳ, ὁ ἡμέτερος γεραρὸς πολιοῦχος ὑπῆρξεν ἅγιος, ἄριστος, οὐπερ τὰς ψυχωσωτηρίους εὐχὰς τῇ πειστικῇ μαθητείᾳ καὶ ταῖς ἰδίαις δεήσεσι τοῦ ἡμετέρου εὐσεβοῦς ἄκρου Ἀρχιερέως εὐσεβάστως συνίσταμεν.

Τί δ' ἂν ὑμῖν φαίνην, τὸν λιτόν τοῦτον ἀβρόχους περάνας ποσὶ ἐπιβατήριον. Ἀπὸ μέσης εἰλικρινοῦς καρδίας τὸ «Χαίρετε» ὑμῖν ἀναφωνῶν συγχαίρω ἐκθύμως ἐπὶ τῷ ἀκαμάτῳ ζήλῳ τοῦ τοῦς ὀθνεῖους λαρυγγισμοὺς καὶ τοὺς δυστηκόους ρινοφύγγους τετερισμοὺς ἐκ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσῳδίας ἀποσκορακῖται, καὶ τὴν ἀρχαίαν ἡδύφθογγον καὶ χριστιανοπρεπῆ ἀνεγεῖραι Μουσικὴν, ἀκαμάτως νυκτός τε καὶ ἡμέρας πειρωμένους. Συγχαίρω δὲ ὑμῖν τὰ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ προστατίδα σκιᾶν καὶ εὐεργέτιν κηδεμονίαν τοῦ καλοῦ κάγαθοῦ ἡμῶν πατρὸς καὶ πατριάρχου, τοῦ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Ἀποστολικῆς Συνόδου ὀλοψύχως καὶ εἰκότως περιστοιχουμένου πρεπόντως προσφυγοῦσι, καὶ τὴν τήμερον ἐπέτειον ἡμῶν μανήγυριν λαμπρῶς καὶ γηθοσύμως ὑπὸ τοιούτων ἱεραρχῶν Ἀποστόλων προῖσταμένων ὄρων καὶ ἐκ τούτων τὸ μέλλον ἄμεινον, καὶ ἐν ᾧ θεαρέστῳ γενναίως ἀνελάβετε ἔργῳ ἀρίστην τὴν ἐπιτυχίαν προοικονιζόμενος. Γένοιτο!

(Ἐπεταὶ ὁ πανηγυρικὸς λόγος τοῦ ρήτορος τῆς ἡμέρας κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου).

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΛΑΧΩΣ

ΤΟΝ «ΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ» ΕΥΕΡΓΕΤΗΣΑΝΤΑΣ.

Είσερχόμενος εἰς τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος ὁ «Γραφικός Κόσμος», καθήκον αὐτοῦ ἀπαραιτήτων ἡγεῖται, καθήκον ὑπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτῷ ἐπιβαλλόμενον, ὅπως σύρη γραμμάς τινὰς ἀντὶ παντὸς ἄλλου φόρου εὐγνωμοσύνης, πρὸς τοὺς φιλομούτους ἐκείνους, οἵτινες πάνυ εὐγενῶς οὐκ ἐπαύσαντο παρέχοντες αὐτῷ πᾶσαν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν βυθίειαν.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσι τυγχάνει ὅτι τόσον ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ κύκλος τῶν φιλιναγνωστῶν εἶναι ἐλάχιστος παραβαλλόμενος πρὸς τὸν ἐν Εὐρώπῃ, ἐνθα πᾶν προῖόν διανοητικῆς ἐργασίας, μεταδίδεται πάραυτα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον.

Πολλάκις ἐσκέφθημεν ποῦ ἔγκειται τὸ κακὸν τῆς μὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα κλίσεως τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν καὶ ἐν γένει τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀδύνατον, διὰ πολλοὺς λόγους ἀποβάνει, νὰ ἀναφέρωμεν αὐτό.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς μὴ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν κλίσεως τῶν ἡμετέρων καὶ ἡ τὴν ἀγορὰν ἡμῶν καταμαστιζούσα ἀεργία καὶ ἐμπορικὴ ἀπονέκρωσις, καὶ αὗται συμβάλλουσιν ἐν μέρει εἰς τὴν μὴ ἀποδογῆν παρομοίων ἔργων, τοῦτο ὅμως εἶναι μερικὴ αἰτία καὶ δὲν δύναται νὰ ληθῆ ὡς γενικόν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐνταῦθα οὐδεμίαν εὐρίσκουσιν ἐν τῇ ἀναγνώσει τέρψιν, καθότι πολλαχῶς διαθετόντες τὸν τῆς σχολῆς αὐτῶν καιρὸν, μόλις δύναται τὸν ὑπολειπόμενον νὰ ἴδωσι τὰ ἔργα τῶν, ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐν Εὐρώπῃ ἡ μεγαλειτέρα διασκεδάσις καὶ ἐν ταῖς μεγαλειτέραις αἰθούσαις, εἶναι ἡ ἀφορῶσα τὴν παιδίαν, τὰ γράμματα.

Ὁ Γραφικός Κόσμος σήμερον, εἰσερχόμενος εἰς τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος, καθήκον αὐτοῦ θεωρεῖ ὅπως ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν ταπεινὴν αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην, ἀντὶ παντὸς ἑτέρου δώρου, πρὸς ἅπαντας τοὺς ὅπως δῆποτε ὑποστηρίξαντας αὐτόν, ἔχων δι' ἐλπίδος ὅτι προῖόντος τοῦ χρόνου καὶ οἱ ἡμέτεροι ὁμογενεῖς κατανοήσωσι τὴν ἀνάγκην τοιαύτων ἔργων.

Καὶ κατὰ πρῶτον ἐκφράζει τὴν ἄπειρον εὐγνω-

μοσύνην τοῦ πρὸς τὸν ἐν Χίῳ διαμένοντα ἀξιότιμον καὶ φιλόμουσον ὁμογενῆ κ. Ἐπαμεινώνδαν Α. Καραθάν, ὑπὸ τὴν εὐγενῆ προστασίαν τοῦ ὁποίου καὶ ἐκδίδεται, δι' ἃς μέχρι τοῦδε κατέβαλε θυσίας, ὑπὲρ ὑποστηρίξεως καὶ προαγωγῆς αὐτοῦ.

Μικρὸν καὶ ἀνεπαρκὲς ἔσται πᾶν ὅ,τι ἡ ἀδύνατος ἡμῶν φωνὴ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκφράσει, ἀνθ' ὧν διεπράξατο οὗτος, πλὴν ἐν τῇ μετριοφροσύνῃ του, ὁ ἀξιότιμος οὗτος πατριώτης, πιστεύομεν ὅτι ἀποδεχθήσεται εὐμενῶς τὴν ἐκφρασὴν ταύτην τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν καὶ θέλει, ἐν τῇ ἀνεξαντλήτῳ ὑπὲρ τῶν καλῶν γενναιότητέ του, ἐξακολουθεῖ καὶ τοῦ λοιποῦ παρέχων τὴν αὐτὴν ὑποστήριξιν, πρὸς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον, τελειοποιήσιν τοῦ ἔργου ἡμῶν.

Οὐχ' ἤττον καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν ὅπως ἐκφράσωμεν τὴν αὐτὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πρὸς τὸν αὐτόσε διαμένοντα κύριον Φίλιππον Ροδοκανάκη, ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἀξιότιμους κ.κ. Δ. Μασσαούτην καὶ Ἰσοκράτην Μασσαούτην, τὸν πρῶτον μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν δὲ δεύτερον ἐν Ὀδησσῷ διαμένοντας. Πρὸς δὲ πρὸς τοὺς ἐλλογίμους κ κ Σ. Ι. Βουτυράν, Γεώργιον Καρύδην, Διευθυντὰς καὶ συντάκτας τοῦ «Νεολόγου» ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἀξιολόγους συνεργάτας αὐτῶν κ.κ. Κ. Χρυσάφιδην, Ζ. Βασιλαρον καὶ Κ. Καραβασίλην, καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς κ. κ. δημοσιογράφους τῆς πρωτεύουσας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τοὺς πολλαχῶς ἄλλως ὑποστηρίξαντας ἡμᾶς.

Ἄλλως τε ἡ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀξιότιμους τούτους κυρίους ὀφειλομένη βαθεῖα εὐγνωμοσύνη ἡμῶν δὲν εἶναι μονομερῆς, ἀλλ' οἱ διὰ τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ζῶντες ἐξ οἰκογένειαι, συναναμιγνύοντες τὴν βαθεῖαν αὐτῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν ἡμετέραν, ἐπεύχονται καὶ οὗτοι ὅπως βλέπωσι τοὺς ἀφιλοκερδεῖς καὶ φιλομούτους τούτους κυρίους, ἐξακολουθοῦντας τὰ αὐτὰ εὐγενῆ καὶ φιλάνθρωπα αἰσθήματα, ὑπὲρ τοῦ ἔργου ὅπερ ὁ «Γραφικός Κόσμος» ἐπιδιώκει.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Ἴδε τεύχος ΜΖ'. σελ. 1492).

— Ὁ καρδινάλιος φρονεῖ ὅτι ἡ διχωγὴ σας δὲν εἶναι εἰλικρινής...

— Κατὰ τί;

— Ἀκούσατε. Εἰς τοῦτο μόνον τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας, ἐν τῷ ἄνω Ἰούρα ἡ ἀντίστασις εἶναι σπουδαία καὶ φοβερὰ. Ἀλλαγῶσε τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως εἰς τὴν ἀνεπαρκῆ· ὑπάρχει ἑλλειψὶς βραχιόνων, πρὸ πάντων δὲ κεφαλῆς δηλαδὴ ἀρχηγῶν, ὥστε ἐν τῷ τμήματι μόνον τούτῳ ὑπὸ τῶν Λακκουζῶν, Βαρὸς καὶ Μαρκῆ διοικούμενον συγκεντρῶνται τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐφ' ὅσῳ δὲν κατακτηθῶν ἢ ὑποταχθῶν τὰ ὄρη σας, αἱ μερικαὶ ἡμῶν ἀλλαγῶσε ἐπιτυχίαι οὐδὲν ἐπιφέρουσιν ὀριστικὸν καὶ βέβαιον ἀποτέλεσμα. Τούναντιον δὲ ἅμα τοῦ Ἰούρα περιελθόντος εἰς τὴν κατοχὴν ἡμῶν, τὸ Βεζανσὸν καὶ Δόλε θὰ μᾶς ἀνήκουν, οὐδὲ πολιορκίας δὲ ἀνάγκην θὰ ἔχομεν διὰ νὰ τὰ καταλάβωμεν, διότι ἔχομεν ἐκεῖσε ἀφοσιωμένους φίλους, οἵτινες θὰ μᾶς ἀνοίξωσι τὰς πύλας ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας.

— Βλέπω, κύριε, εἶπεν ὁ τοῦ Μονταιγού μετὰ μίαν στιγμὴν, ὅτι ἐννοεῖτε κάλλιστα τὴν θέσιν τῆς ἐπαρχίας· ἀλλὰ δὲν ἤκουσα ἀκόμη τὴν κατ' ἐμοῦ κατηγορίαν ἣν δὰ διατυπώσητε ἐν ὀνόματι τῆς ἐκλαμπρότητός του, τοῦ καρδινάλιου.

— Ἐκεῖ θὰ καταλήξω, κύριέ μου· ἀπὸ ὑμᾶς, ἀπὸ ὑμᾶς καὶ μόνον ἐξαρτᾶται τὸ τέλος τοῦ πολέμου. Ὁ Λακκουζὸν, Βαρὸς καὶ Μαρκῆ εἰσὶ τρεῖς ἥρωες οἵτινες ἀντίστανται καθ' ἡμῶν. Πρὸ πάντων ὁ Λακκουζὸν εἶναι γίγας τόλμης καὶ ἀγγινοίας. Ὅταν σκέπτομαι ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐτόλμησε προχθὲς νὰ εἰσδύσῃ εἰς Σαινκλώ!... εἰς μίαν πόλιν ἐξ ἐφόδου ἀλωθεῖσαν καὶ ὑφ' ὀλοκλήρον σώματος στρατοῦ κατεχομένην, ὅτι εἰσήγεγε τὴν συμμορίαν του, καὶ ὅτι ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ΙΑ' Λουδοβίκου θὰ κατώρθου παρ' ὀλίγον νὰ ἐλευθερώσῃ ἄνδρα ὑφ' ἡμῶν καταδικασθέντα ἀν ὑμεῖς δὲν ἐπανηγύγετε τὴν τάξιν διὰ τῆς σφαιρας τοῦ πυροβόλου σας!... σὰς βεβαίῳ νομίζω ὅτι ὄνειρεύομαι!... Ἄσὸς ὑπὸ τοιούτων ἀρχη-

γῶν διοικούμενος εἶναι ἀήττητος!... Ἄν τούναντιον οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι ὑποκύψουν, ὁ τρόμος καὶ ἡ ἀπογοήτευσίς θὰ καταλάβουν τὴν ἐπιούσαν τοὺς ἐξ ἀπροόπτου τούτους στρατιώτας, τούτων δὲ θανόντων ἢ αἰχμαλωτισθέντων ἢ ὀντίστασις ἐκμηδενίζεται!... τοῦτο νομίζω δὲν χρήζει συζητήσεως, δὲν ἔχει οὕτω;

— Μάλιστα, κύριε κόμη... .

— Λοιπὸν ἀπὸ ἐξ μηνῶν μᾶς ἀνήκετε, κύριε κόμη, εἰκοσάκις σὰς παρουσιάσθη περίστασις νὰ συλλάβητε τοὺς ἄνδρας αὐτούς, καὶ νὰ μᾶς τοὺς παραδώσητε, καὶ ὅμως δὲν τὸ ἐπράξατε.

— Ἐχέτε ἄλλο τι νὰ προσθέσητε;

— Ὅχι.

— Λοιπὸν ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου.

—ο—ο—

Η.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΠΕΡΑΙΩΘΕΙΣΑ.

— Ὡς ὑμεῖς, κύριε κόμη, ἐδείξατε πρὸς ἐμὲ εἰλικρίνειαν, τὸ αὐτὸ θὰ πράξω τώρα καὶ ἐγώ... Ναι πολλάκις ἔσχον εἰς χεῖράς μου τὸν λοχαγὸν τῶν ὀρεινῶν καὶ τὰ δύο ἄλλα τῆς τριάδος ἐκείνης μέλη, ἐφ' οἷς στηρίζονται ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἐλπίς τῆς ὄλης ἐπαρχίας.

Γνωρίζω ὡς ὑμεῖς ὅτι τῶν τριῶν τούτων ἄνδρῶν θανόντων ἢ αἰχμαλωτισθέντων, ἡ Ἐλευθερα Κομητεία θὰ κατακτηθῆ διότι οἱ ὀρεινοὶ ἄνευ αὐτῶν θὰ διαλυθῶσι, τρόμος θὰ καταλάβῃ τὰ πνεύματα, πᾶσα δὲ ἀντίστασις ἔσται ἀδύνατος... Ναι, πρὸ πολλοῦ ἠδυνάμην νὰ σὰς παραδώσω τὸν Ἰωάννην-Κλαύδιον-Γιλβέρτην, τὸν συνταγματάρχην Βαρὸς καὶ τὸν ἐφημέριον Μαρκῆν ἀλλὰ τοῦτο πράττων, κόμη τοῦ Γεβριάν θὰ ἐδεσμευόμην χεῖρας καὶ πόδας, εἰς τὴν διάκρισιν ὑμῶν ἢ μᾶλλον εἰς τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ καρδινάλιου Ρισελιῶ παραδιδόμενος, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶ!... ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν βασιλέων ἐστὶ λίαν ἀμφίβολος!... τῆς ὑπηρεσίας ἀπαξ γενομένης εὐκόλως λησμονοῦσι τοὺς ὑπέρτας!... .

— Ἀρχῶν τοῦ Ἄετοῦ, ἀνέκραξεν ὁ Γεβριάν, ἡ ἀμφιβολία αὕτη εἶναι ὕβρις!... .

— Ἦτις μήτε πρὸς ὑμᾶς μήτε πρὸς τὴν Α...

Μεγαλειότητα τὸν Λουδοβίκον ΙΓ'. ἀπευθύνεται! Ὁφείλον λοιπὸν νὰ ἀφήσω τὸν πόλεμον νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῶν ἀτυχημάτων διὰ νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι οὐδὲν ἄνευ ἐμοῦ δύνασθε . . . Σήμερον (καὶ βλέπετε ὅτι οὕτως ὁμιλῶν ἐκθέτω ἀπροκαλύπτως τὸ φρόνημά μου) σήμερον λέγω δὲν δύνασθε πλέον ἐπὶ πολὺ νὰ μένητε κύριοι τῆς πεδιάδος· ὁ στρατὸς σας ἀπεδεκατίσθη καὶ ἐξηγητήθη, ὁ χειμὼν ἀρχεται, πρὸ μικροῦ κύριοι τοῦ Σαινκλώ ὄντες ἐξεδιώχθητε ἐκεῖσε ὑπὸ δρακὸς ἀνδρῶν, κατὰ τὸ ἥμισυ χωρικῶν καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ στρατιωτῶν, δὲν ὑπολείπεται δ' ἡμῖν ἄλλο νὰ πράξητε παρὰ, ἢ νὰ θέσητε τέρμα δι' ἐμοῦ ἢ νὰ ὁμολογήσητε τὴν ἥτταν ὑμῶν! . . .

Ὁ κόμης τοῦ Γεβριάν συναισθανόμενος τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Μονταιγοῦ ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν δάκνων τὸν μύστακα.

— Αἰσθάνεσθε ἑαυτὸν ἰσχυρότερον, εἶπε τέλος μετὰ μίαν στιγμὴν· γνωρίζετε ὅτι κατέστητε ἀναγκαστὸς καὶ ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὑμᾶς, καὶ θέλετε νὰ ἐπωφεληθῆτε τῆς θέσεώς σας· εἴσθε ἐπιτήδειος καὶ δὲν δύναμαι νὰ σὰς μεμφθῶ ἐπὶ τούτῳ· ἀλλὰ σὰς ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ αὐτὴ τῆς Γαλλίας ἔχει ὑπὲρ ὑμῶν ἀδόλους καὶ εἰλικρινεῖς προθέσεις . . .

— Ἡ αὐτὴ τῆς Γαλλίας! ἐπανελάβην ὁ Ἀντίδης. Λοιπὸν, κόμη, μὲ ὠθεῖτε πορρωτέρω ἢ ὅσον ἤθελον ἢ δὲν ὄφειλον ἴσως νὰ ἐκτανθῶ . . . μὲ ἀναγκάζετε νὰ ἀποκαλύψω ὑμῖν ὅλον μου τὸ φρόνημα . . . δὲν δυσπιστῶ πρὸς τὴν Γαλλίαν! . . .

— Καὶ πρὸς ποῖον λοιπὸν δυσπιστεῖτε; ἠρώτησεν ὁ Γεβριάν μεθ' ὑπεροψίας.

— Σὰς ὁμιλῶ μετ' ἀπαθείας, κύριε κόμη, ἀκούσατέ μου παρακαλῶ ἐπίσης ἀπαθῶς· ἡ Γαλλία μοὶ ἔκαμε προτάσεις, μετὰ τῆς Γαλλίας διεπραγματεύθη, πρὸς τὴν Γαλλίαν μὲ συνδέουν τὰ συμφέροντά μου.

— Λοιπὸν; . . .

— Λοιπὸν συγκατατίθεμαι εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἡ Ἐλευθέρα-Κομητεία ἐπαρχία γαλλικὴ, ἀλλ' ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον δὲν θέλω ποτὲ ἀνεχθεῖ . . .

— Τὸ ποῖον;

— Τὸ νὰ ἰδρῦσῃ ἄλλος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἰδιαιτέρον βασίλειον, καὶ νὰ σχηματίσῃ, πρὸς ζημίαν

ἡμῶν, στέμμα βασιλείως τοῦ ὄρους! . . .

— Δὲν σὰς ἐννοῶ . . .

— Ἀληθῶς! ἐψιθύρισε ὁ Ἀντίδης μετ' εἰρω-νικοῦ μειδιήματος.

Εἶτα προσέθετο·

— Διαβιθάσατε τῷ δουκὶ Σαξ-Βάϊμαρ τοὺς λόγους μου καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι ἐκεῖνος θὰ μὲ ἐννοήσῃ! . . .

Ὁ κόμης τοῦ Γεβριάν ἔδοκνε εἶπερ ποτὲ τὸν μύστακα, σιγῶν.

— Σιγᾶτε, ἐπανελάβην ὁ ἀρχὼν τοῦ Ἀετοῦ μετὰ μίαν στιγμὴν· τόσῳ τὸ καλλίτερον διότι τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι συνεννοοῦμεθα θαυμασίως. Ναί, ἡ Γαλλία θέλει τὴν Κομητείαν ἀλλὰ καὶ ἄλλοι φιλόδοξοι ἐπαγρυπνοῦν ἐπίσης, καὶ προτίθενται δευτέρας νὰ ἀρξῶνται πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης περατωθείσης. Εἴσθε Γάλλος ἀλλὰ δὲν ὑπηρετεῖτε τὴν Γαλλίαν, κόμη τοῦ Γεβριάν . . . Ἔχετε κύριον πρὸς ὃν ἀφοσιούσθε καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον. Λοιπὸν πιθανὸν ὁ δούξ τοῦ Σαξ-Βάϊμαρ, ὁ σήμερον τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ'. σύμμαχος, νὰ στραφῇ μετὰ τὴν κατάκτησιν κατ' αὐτοῦ . . . Τὰ σχέδιά του, ἡ φιλοδοξία του, ἡ ἐλπίς του εἰσι γνωστά. Εἴσθε ὁ πρῶτος τοῦ Σαξ-Βάϊμαρ ὑπασιπστής καὶ μόνον μεθ' ὑμῶν ἦλθον εἰς διεπραγματεύσεις· πιθανὸν νὰ ἐλάβετε μυστικὰς διαταγὰς . . .

— Κόμη τοῦ Μονταιγοῦ! . . . ἀνέκραξεν ὁ Γεβριάν κάτωχρος ἐξ ὀργῆς.

— Κύριε κόμη; ἀπήντησεν ὁ Ἀντίδης μετ' ἀκρας ἀπαθείας.

— Ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς εἰλικρινείας μου καὶ τῆς τοῦ προΐσταμένου μου! . . .

Ὁ ἀρχὼν τοῦ Ἀετοῦ ἤρχισε νὰ γελαῖ γέλωτα ὀλίγον μὲν ἴσως βεβιασμένον ἀλλὰ ἠχηρὸν καὶ θορυβώδη.

— Μὴ λέγετε περὶ εἰλικρινείας, κόμη τοῦ Γεβριάν, εἶπε μετὰ ταῦτα, ἀμφοτέροι γνωρίζομεν ὅτι ἡ μὲν λέξις ὑπάρχει ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα, δι' ἡμᾶς τοὺς φιλοδόξους τοῦλάχιστον, δὲν ὑφίσταται. Ἄλλως τε δὲ σὰς εἶπον ὅλα ταῦτα διὰ νὰ συμπεράνω τὰ ἐξῆς:

Ὅλιγον μὲ ἐνδιαφέρουν τὸ ὄνομα καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ κυρίου σας, ἀλλ' οὐδόλως θέλω νὰ εὐρεθῶ, τὴν ἐπιούσαν τῆς νίκης, ἀπέναντι ἡγεμόνος

μικροῦ ἢ μεγάλου, ὅστις οὐδεμίαν ἀπέναντι ἐμοῦ ὑποχρέωσιν ἔλαβε . . . διεπραγματεύθη δι' ὑμῶν μετὰ τοῦ καρδινάλιου Ρισελιῶ οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ τοῦ δουκὸς Σαξ-Βάϊμαρ· ὥστε θέλω νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα καὶ νὰ ἦμαι εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπίσω τὴν ἐπαρχίαν, ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας, κατὰ παντὸς ἀντιποιουμένου τὰ ἐπ' αὐτῆς δικαιώματα, κατὰ τοῦ δουκὸς Σαξ-Βάϊμαρ ὡς καὶ κατὰ παντὸς ἄλλου.

Ὁ Γεβριάν ἔκαμεν ἀπότομον κίνησιν.

— Μὴ σφαδάζετε παρακαλῶ, κύριε κόμη, ὀργίσθητε ἀπαθῶς διότι ἔχω πλήρως δίκαιον· περαινῶν δὲ τὸν λόγον συνοψίζω τὰς ἰδέας μου ὡς ἔπεται: Χθὲς τὴν νύκτα ἀναχωρῶν μὲ ὑπεσχέθητε τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος διὰ ταύτην τὴν νύκτα· ὁ τίτλος δι' οὗ μὲ προσηγορεύσατε κατὰ τὴν ἀφίξιν ὑμῶν ὄφειλε νὰ μοὶ παρέξη τὴν ἐλπίδα τοῦ ὅτι ἡ λύσις αὕτη ἐγένετο. Ἄν τὴν ἔχετε δότε μοι αὐτὴν διότι ἀπέκαμα περιμένων.

Ὁ κόμης τοῦ Γεβριάν ἐξεπόρησεν ἐν σιγῇ τὸ φῶρεμά του, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κόλπου του χάρτην ἐν σχήματι ἐπιστολῆς διπλωμένην καὶ τείνας αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχοντα τοῦ Ἀετοῦ

— Λάβετε, τῷ εἶπεν.

Ἀντίδης ὁ τοῦ Μονταιγοῦ ἤρπασεν ἀπλήστως τὸν χάρτην τοῦτον τὸν ἠνοιξεν ἐν τάχει καὶ διέτρεξε τὸ περιεχόμενον δι' ἐνὸς μόνου βλέμματος.

Ἦτον ἐπιστολὴ τοῦ δουκὸς Σαξ-Βάϊμαρ πρὸς τὸν κόμητα τοῦ Γεβριάν.

— Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, εἶπεν ἀναγνοῦς, ἀγγέλλει ἐτέραν τοῦ καρδινάλιου Ρισελιῶ πρὸς ἐμὲ, ἢν ἐπεφορτίσθητε νὰ μοὶ ἐγχειρίσητε.

— Μάλιστα, κύριε κόμη . . .

— Καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἠρώτησεν ὁ Ἀντίδης μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας, τὴν ἔχετε; . . .

— Ἴδου αὐτή. Καθ' ἃς εἶχον λάθει ὀδηγίας ὄφειλον νὰ σὰς τὴν παραδώσω ἀφοῦ ὑμεῖς ἐξεπληροῦτε ὅλας τὰς ὑποσχέσεις σας . . . ἀλλ' ἡ εἰλικρινεία σας μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τοῦ νὰ σὰς ἐμπιστευθῶ . . .

Ὁ ἀρχὼν τοῦ Ἀετοῦ διέρηξε τὴν ἐξ ἐρυθροῦ κηροῦ εὐρεῖαν τῆς ἐπιστολῆς σφραγίδα, ἀνέπτυξε τὴν εἰς τέσσαρα διπλωμένην περγαμηνὴν καὶ ἀνέγνω.

Ἐφ' ὅσον ἐπροχώρει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπήστραπτεν, αἱ τοῦ μετώπου του ριτίδες ἐξηφανίζοντο, ἀπὸ δὲ τοῦ βλέμματός του ἐξεπέμποντο ἀκτῖνες χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως.

— Κόμη τοῦ Γεβριάν, ἠρώτησεν ἔπειτα, γνωρίζετε τὸ περιεχόμενον τῆς περγαμηνῆς ταύτης;

— Γνωρίζω τοῦλάχιστον τί πρέπει νὰ περιέχει. Ἡ Ἐκλαμπρότης του δέχεται ὅλους ὑμῶν τοὺς ὄρους, καὶ σὰς διορίζει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας διοικητὴν τῆς κομητείας τῆς Βουργωνίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ Ἐλευθέρα-Κομητεία γίνετο ἐπαρχία γαλλικὴ.

— Μάλιστα, κύριε κόμη, καὶ εἰμὶ εὐτυχὴς βλέπων ὅτι ἡ εἰλικρινεία τοῦ καρδινάλιου, τοῦ δουκὸς Σαξ-Βάϊμαρ καὶ ἡ ὑμετέρα ἦν ὑπερτέρα πάσης ὑπονοίας. Ἔχω ἐν τούτοις βέβαιον μέσον δι' οὗ ἀμέσως μάλιστα θὰ ἐπιτύχω συγγνώμης διὰ τὴν προσβλητικὴν ἀμφιβολίαν μου, καὶ δι' οὗ θὰ ἀποδείξω συγχρόνως πόσον καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ εἴχατε ἄδικον πιστεύοντες ὅτι ἐν τῇ διαγωγῇ μου ὑπῆρχε τι τὸ σκολιόν . . .

— Καὶ τὸ μέσον τοῦτο;

— Εἶναι μία καλὴ ἀγγελία τὴν ὁποίαν ἔχω νὰ σὰς δώσω . . . Εἶς τῶν τῆς μεγάλης τῶν ὀρέων ἡμῶν τριάδος εὐρίσκεται εἰς τὴν κατοχήν μας . . .

— Ὁ Λακιουζόν! ἀνέκραξεν ὁ κόμης τοῦ Γεβριάν.

— Μήτε αὐτὸς μήτε ὁ Βαρόξ, ἀπήντησεν ὁ Ἀντίδης. α Ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς μᾶς διέφυγον, ἀλλὰ κρατοῦμεν τὸ ἄγιον πνεῦμα . . . ὁ ἐφημέριος Μαρκῆς εἶναι αἰχμάλωτος . . .

— Πράγματι, κύριε κόμη, ἡ εἰδησις εἶναι σπουδαία· δύνασθε νὰ μοὶ δώσητε λεπτομερείας τινάς;

— Πρὸ τινῶν ὄρων ὁ Μαρκῆς οἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Γρίζων, ἀπήχθη, διὰ διαταγῆς μου, εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Κλαιρβῶ ἐνθα ὁ κόμης τοῦ Βουργωνίων, ὁ σύμμαχος ἡμῶν, θὰ ἀναλάβῃ τὰ κατ' αὐτόν . . . Δράττομαι δὲ τῆς περιστάσεως ταύτης ὅπως συστήσω τὸν κόμητα ὑμῖν τε καὶ τῷ καρδινάλιῳ· μία θέσις ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Γαλλίας καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ συνταγματάρχου ἀρκοῦσιν εἰς τὴν φιλοδοξίαν του· ἄλλως τε δὲ εἶναι, ὡς τὸ

γνωρίζετε, εἰς τῶν μεγάλων εὐπατριδῶν . . .

— Βασίσθητε ἐπ' ἐμέ! . . . ὁ Μαρκῆς αἰχμαλώτος! . . . Εἶναι λεία ἐπιτυχῆς ἥτις θὰ μᾶς κάμη νὰ προχωρήσωμεν κατὰ ἓν μέγα βῆμα!

— Ἀναλαμβάνω δὲ νὰ σᾶς παραδώσω καὶ τὸν Λακιουζὸν καὶ Βαρύζ . . .

— Πῶ εἶναι τώρα;

— Εἰς τὴν ὀπὴν τῆς Γαγγώνης.

— Ἐδῶ πλησίον, δὲν ἔχει οὕτω;

— Εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας τὸ πολὺ ὥρας.

— Ἀκούσατε, ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ, ἐγὼ διπλωμάτης δὲν εἶμαι εἰμὶ στρατιώτης καὶ ὡς τοιοῦτος ἀποστρέφομαι τὴν προδοσίαν· ὁ Βαρύζ καὶ Λακιουζὸν εἰσὶν ἀναμφιβόλως ἐχθροὶ ἀλλὰ γενναῖοι ἄνδρες, καὶ ἥρωες . . . Πρέπει μὲν νὰ ἀποθάνωσιν ἀλλὰ θάνατον ἐντιμον, θάνατον ἀντάξιον αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, καὶ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας . . . ὥστε δὲν εἶναι ἄρα γε δυνατόν, ἀντὶ νὰ τοῖς στήσωμεν παγίδα, νὰ ὑπάγωμεν νὰ τοὺς προσβάλωμεν εἰς τὰ ὀχυρώματα των καὶ νὰ καταλάβωμεν τὴν ὀπὴν τῆς Γαγγώνης;

Ἐπὶ τῆς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔειπεν ὁ Ἄετος· ὁ Ἄντιδης ἐμειδίασε καὶ διὰ διεξοδικῆς περιγραφῆς τῶν κατὰ τὴν ὀχυρὰν ἐκείνην θέσιν ἐπεισέ τέλος τὸν στρατηγὸν περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐπιχειρήσεως.

— Μὲ ἐπέισατε εἶπεν ὁ Γερβιάν. Ἐνοῶ τώρα ὅτι ἀπέναντι τοιοῦτων ἐχθρῶν δεόν νὰ γίνῃ χρῆσις τοῦ δόλου, καὶ οὐχὶ τῆς βίας . . .

— Καὶ θὰ κάμωμεν χρῆσιν τοῦ δόλου, κύριε κόμη.

— Τί σκοπεύετε νὰ πράξατε;

— Τὸ ἀγνωστὸν εἰσέτι· θὰ ἐνεργήσω ἀναλόγως τῶν περιστάσεων· ἄλλως τε ἀνθρώπου ἀνευ ὑπονομιῶν ὄντως εὐκόλως δύναται τις νὰ ἐλκύσῃ εἰς παγίδα . . .

— Ἰούδα! . . . ἐψιθύρισεν ὁ στρατηγὸς μετὰ μεγίστης ἀποστροφῆς.

Ἀπὸ τῆς σήμερον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἄντιδης θὰ ἀρχίσω νὰ ἐνεργῶ διὸ καὶ σᾶς ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ τελειώσω καὶ νὰ ἀποστείλω εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον μίαν ἐπιστολὴν ἣν ἔγραψον κατὰ τὴν ἀφίξιν ὑμῶν, καὶ ἐν ἧ συστάσει εἰς τὸν κύ-

ριον τοῦ Βωρρημῶν ἀύστηρὰν ἐπιτήρησιν ἐπὶ τοῦ αἰχμαλώτου . . .

Ἐπιβλέπων δὲ προσέθετο συγχρόνως καὶ χαρακτηριστικὰς ἐπὶ τοῦ φύλλου τοῦ χάρτου τὸ ὁποῖον ἔτεινε μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν Γερβιάν.

— Καὶ τίς θὰ ἐπιφορτισθῇ τῆς ἐπιστολῆς σᾶς, ἠρώτησεν ὁ κόμης λαμβάνων αὐτήν.

— Μία γραῖα ἦν τελείως ἐμπιστεύομαι καὶ ἦν οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ ὑποπτευθῇ ὡς συγκαταριθμουμένην ἐν τοῖς μυστικοῖς ὀργάνοις μου . . . ἄλλως τε καὶ ἂν ἀπολεσθῇ ἡ συλληφθῇ ἡ ἐπιστολή, οἱ λαθόντες οὐδόλω; ἀπ' αὐτῆς θὰ ὠφεληθῶσι.

— Πῶς τοῦτο;

— Ἴδατε μόνος σᾶς.

Ἐπὶ τῆς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔειπεν ὁ Ἄντιδης· ὁ Γερβιάν ἐξήτασε τὴν ἐπιστολὴν ἣτις δὲν περιεῖχεν, ὡς ἤδη εἶπωμεν ἢ ἀλλοκότους καὶ ἰερογλυφικούς· χαρακτηριστικὰς μετ' ἀριθμῶν μεμιγμένους· ἐπαινέσας δὲ τὴν οὐμόνοιαν καὶ τὴν φρόνησιν τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ἄετοῦ τῷ τὴν ἀπέδωκεν.

Ἐπὶ τῆς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔειπεν ὁ Ἄντιδης λαβὼν αὐτὴν ἔθεσεν ἐν φακέλλῳ, καὶ σφραγίσας διὰ σφραγίδος ἐχούσης ἴδιον ἔμβλημα καὶ οὐχὶ τὰ οἰκόσημα τοῦ Μονταιγῶ ἠνοίξε τὴν γνωστὴν ἡμῖν μυστικὴν θύραν καὶ ἐκάλεσε τὴν Μαργῶ ἣτις πάραυτα ἐνεφανίσθη.

— Ἴδου, τῇ εἶπεν, ἡ στιγμή καθ' ἣν θὰ ἀποδείξῃς τὸν ζῆλον ὑφ' οὗ δι' ἰσχυρίζεσαι ὅτι ἐμφορεῖσαι . . .

— Θὰ μὲ ἰδῆτε ἐν τῷ ἔργῳ, κύριε . . . αἱ πράξεις εἰσὶν εὐγλωττότεραι τῶν λόγων.

— Δύνασαι τώρα ἀμέσως νὰ ἀναχωρήσῃς;

— Μάλιστα, κύριε . . .

— Μόλον ὅτι εἶται κεκημηκυῖα.

— Οἱ γηραιοὶ μου πόδες εἰσὶν εἰθισμένοι εἰς μακρὰς ὁδοπορίας, κύριε . . .

— Πόσος χρόνος σοὶ χρειάζεται νὰ μεταβῆς εἰς Κλαιρβῶ;

— Τέσσαρες ὥραι.

— Ὡστε ἀναχωροῦσα αὐθροὶ θὰ φθάσῃς πρὶν τῆς αὐγῆς;

— Μάλιστα, κύριε.

— Καλὰ, λάβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ θέσε αὐτὴν ἐν ἀσφαλείᾳ.

— Τὴν κρύπτω ἐν τῷ δυσσακίῳ μου. Ἐκεῖ εἶναι ἀσφαλές.

— Ἄμα ἀφιγθεῖσα θὰ παραδώσῃς αὐτὴν εἰς οὐτὸν τὸν κόμητα τοῦ Βωρρημῶν. Ἐνοεῖς; εἰς τὸν ἴδιον.

— Ἐνοῶ, κύριε, ἀλλ' ἀμφιβίλλω ἂν θὰ δυνηθῶ νὰ τὸ κάμω.

Ἐπὶ τῆς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔειπεν ὁ Ἄντιδης·

— Καὶ διατί; ἠρώτησε.

— Διότι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ φθάσω μέχρις αὐτοῦ . . . μήπως νομίζετε ὅτι αἱ ἀνασπασταὶ γέφυραι θὰ καταβιβασθῶσι πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὅτι οἱ φρουροὶ θὰ ἀφίσωσιν ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς Μαργῶ τὴν μάγισσαν;

— Θὰ σοὶ εὐκολύνω τὴν δίοδον καὶ θὰ φθάσῃς μέχρι τοῦ κόμητος χωρὶς μάλιστα μήτε ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ νὰ περιμεῖνῃς.

Καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ δακτύλου τοῦ χρυσοῦν δακτύλιον,

— Λάβε αὐτὸν, εἶπεν εἰς τὴν γραῖαν, θὰ τὸν δείξῃς εἰς τὸν πρῶτον φρουρὸν ὃν θὰ ἀπαντήσῃς, λέγουσα αὐτῷ συγχρόνως ὅτι ἔρχεσαι ἐκ μέρους μου, θὰ ἴδῃς δὲ ὅτι αἱ δυσκολίαι πᾶσαι θὰ ἀφρονταῖ ἐνώπιόν σου.

— Τώρα, κύριε, ἀναδέχομαι τὰ πάντα καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐκπληρώσω τὰς διαταγὰς σᾶς κατὰ γράμμα.

— Ἐλπίζω. Θὰ εἶπῃς τῷ κόμητι τοῦ Βωρρημῶν ὅτι περιμένω ἀπάντησιν.

— Ἐγὼ θὰ ἐπαναγάγω τὴν ἀπάντησιν κύριε;

— Σὺ . . . ὑποθέτω ὅτι θὰ σοὶ τὴν δώσῃ ἀμέσως· δύνασαι δὲ νὰ ἀναπαυθῇς ἐπὶ τινὰς ὥρας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς . . .

— Δύναμαι καὶ ἀμέσως ἀκόμη νὰ ἐπιστρέψω, κύριε, χωρὶς οὐδόλως νὰ ἀναπαυθῶ.

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη· ἀρκεῖ νὰ ἦται ἐδῶ αὐριον τὸ ἔσπερας.

— Θὰ ἦμαι, κύριε· διὰ τίνος θύρας ὠφείλω νὰ εἰσέλθω;

— Διὰ τῆς μικρᾶς θύρας τῶν ἐπάλλεων· ἰδοὺ ἡ κλεῖς, τώρα ἄπελθε.

Ἐπὶ τῆς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔειπεν ὁ Ἄντιδης·

— Κόμη τοῦ Μονταιγῶ, εἶπε τότε ὁ Γερβιάν, νομίζω ὅτι ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ἐπερατώθη καὶ εὐαρέστως μάλιστα, διότι συνεφωνήσαμεν καθ' ὅλα.

— Εἰμὶ εὐτυχῆς, κύριε, καὶ θὰ σπεύσω νὰ ἀποδείξω εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὸν Καρδινάλιον ὅτι εἰμὶ ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν.

— Τώρα τοῦτο εἶναι ἴδιον ἡμῶν συμφέρον· διότι καθ' ἣν ἡμέραν ἡ Ἐλευθέρα-Κομητεία γίνεαι γαλλικὴ ἐπαρχία θὰ εἴσθε καὶ ὑμεῖς διοικητῆς τῆς κομητείας τῆς Βουργωνίας.

— Πρὶν ἢ παρέλθωσι τρεῖς μῆνες θὰ εἶμαι διοικητῆς τῆς κομητείας τῆς Βουργωνίας, διότι μέχρι τότε ἡ Ἐλευθέρα-Κομητεία θὰ ἦναι ἐπαρχία γαλλικὴ.

— Εὐαρεστηθεῖτε, παρακαλῶ, νὰ διατάξῃτε ὅπως οἱ ἄνθρωποι μου καὶ οἱ ἵπποι μου ἐτοιμασθῶσιν.

— Ἀμέσως, κύριε.

— Ὁ ἄρχων τοῦ Ἄετοῦ ἐσήμανε τὸν κώδωνα, ὁ δὲ εἰσελθὼν ὑπηρέτης ἔσπευσε νὰ διαβιβάσῃ τὰς ἐπὶ τούτῳ διαταγὰς εἰς τὴν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Δεξαμενῆς εὐρισκομένην συνοδίαν τοῦ Γερβιάν.

Μετά τινὰ λεπτὰ ὁ κόμης ἀνεχώρησε τοῦ μεγάρου τοῦ Ἄετοῦ ὁ δὲ Ἄντιδης ὅστις τὸν συνώδευσε μέχρι τῆς μεγάλης θύρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν ψιθυρίζων:

— Διοικητῆς τῆς κομητείας τῆς Βουργωνίας! εἶναι μέγας καὶ ὠραῖος τίτλος τὸν ὁποῖον θὰ δυνηθῶ εἶτι πλέον νὰ ἀνυψώσω!

—ο—ο—ο—

II.

Εἰς τὰ ὄπλα

Καιρὸς τώρα νὰ ἐπανεέλθωμεν παρὰ τῷ λοχαγῷ καὶ τῷ δεσμῶτι ἐν τῇ εἰρκτῇ τῆς Δεξαμενῆς.

Ἄμφοτεροὶ στηριγμένοι ἐπὶ τοῦ βράχου εἶχον ἀκούσει, χωρὶς οὐδὲ λέξις νὰ τοὺς διαφύγῃ, τὴν μικρὰν καὶ κυνικὴν συνδιάλεξιν ἣν καθυπεβάλλομεν τῷ ἀναγνώστῃ.

Ἐκείνη ὁ λοχαγὸς ἐσκίρτησεν ἐξ ἀποστροφῆς, ἀκούων τὸν προδότην εὐπατρίδην συμφωνοῦντα τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του καὶ τῆς ζωῆς τῶν ὄρειων ἀρχηγῶν.

Ἐπὶ τῆς ἀπροσδόκητος εἰδήσεως τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Μαρκῆ τὸν εἶχε τὸ πρῶτον καταβάλλει· ἀλλὰ καθυστήχασε σκεφθεὶς ὅτι ἄμα τοῦ κατηραμένου

μεγάρου ἐξελθὼν θὰ δράμῃ πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ θὰ τὸν ἀποσπάσῃ τῶν ὀνύχων τῶν ἀθλιῶν ἐκείνων.

Ἡ ἐμφάνησις τῆς Μαργῶ καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ὅποιον ἐφαίνετο λαβοῦσα ἀπέναντι τοῦ Ἀντιδου ἦν διὰ τὸν λοχαγὸν αἰνιγμα ἐκ τῶν μᾶλλον δυσ-εξηγήτων. Ἐν τούτοις τῷ ἐφαίνετο βέβαιον ὅτι ἡ γραῖα δὲν τὸν προέδιδε διότι καίτοι γνωρίζουσα τὴν ἐν τῷ μεγάρῳ παρουσίαν αὐτοῦ δὲν τὸν κατήγγελλεν τῷ τρομερῷ εὐπατρίδῃ.

— Κύριε, ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Λακιουζὸν, ἀμα τῶν δύο συνδιαλεγόμενων ἐξελητόντων τῆς αἰθούσης, ἐξηγήσατέ μοι τώρα πῶς εἶναι δυνατὸν . . .

— Νὰ ἀκούωνται ἐντεῦθεν τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ γενόμενα, δὲν ἔχει οὕτω; διέκοψεν εἰπὼν ὁ ἄγνωστος.

— Μάλιστα.

— Ἄν οὐχὶ εὐληπτὸν δὲν εἶναι ὅμως καὶ δυσεξήγητον. Εἶναι ἐκ τῶν φαινομένων ἐκείνων τὰ ὅποια συχνάκις ἐν τῇ φύσει ἀπαντῶνται καὶ τὰ ὅποια ἐν τούτοις δύναται νὰ ἐκκληθῶσιν ὡς ὑπερφυσικά. Ἡ εἰρκτὴ αὕτη εἶναι ἐσκαμμένη ἐν τῷ βράχῳ ἀκριθῶς ὑπὸ τὴν αἰθουσαν ἦν συνήθως κατοικεῖ ὁ τοῦ Μονταίγου. Εἰς τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης ταύτης στηρίζεται ἐπὶ τοῦ θόλου τῆς εἰρκτῆς ἐν τι μ σημείῳ ἐν ᾧ ὁ βράχος, ἀλλάσων φύσιν, σχηματίζει εἶδος πορώδους φλεβῶς καταλλήλου φαίνεται πρὸς μεταβάσιν τῶν ἡχῶν . . . ἐὰν ἤμην ἐπιστήμων θὰ σᾶς ἔλεγον ποία τις ἡ φλέψ αὕτη καὶ πόθεν προέρχεται τὸ ἡχηρὸν αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ τοιοῦτος περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ βεβαιώσω τὸ γεγονός· ὁ τοίχος κατέρχεται μέχρι τῆς φλεβῶς τοῦ βράχου καὶ μεταβιάζει μέχρι τῆς βάσεως αὐτοῦ τοὺς ἡχοὺς οἵτινες τὸν προσβάλλουν εἰς τὰ ἄνω. Εἶναι παράδοξον μὲν ἀλλ' ἀναμφισβήτητον, διότι ἂν δὲν προσκολλησθε τὸ οὖς ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ βράχου, καὶ τούτο ἐν περιωρισμένῳ διαστήματι, δὲν ἀκούετε τίποτε . . . Ἀργότερα θὰ σᾶς εἶπω κατὰ συνέπειαν τίνων περιστάσεων ἀνεκάλυψα, τρομερὰν τινα νύκτα, τὴν ὑπαρξίν τοῦ φαινομένου τούτου, ὅταν δὲ μὲ ἀκούσατε θὰ μάθετε τίς εἰμὴ . . . Τώρα σκεφθῶμεν τὴν ἐκ τοῦ μεγάρου ἔξοδον ἡμῶν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἧτις εἶναι συγ-

χρόνως καὶ ἐκδίκησις! ἡ αὐλὴ τῆς Δεξαμενῆς εἶναι ἔρημος . . . ἄγωμεν.

Ὁ ἄγνωστος ἔλαβε καὶ πάλιν τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ καὶ διὰ τῆς στενῆς διόδου τὸν ἐπανέφερον εἰς τὴν δεξαμενὴν.

Μόλις ἔφθασαν ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς λωρίδος, καὶ τὸ ὕδωρ ἐταράχθη βίαιως ὑπὸ σώματος ξένου βυθισθέντος ἐν αὐτῷ.

Συγχρόνως δὲ χαμηλὴ καὶ γλυκεῖα φωνὴ ἐψιθύρισε ἀπὸ τῆς ὀπῆς:

— Ἡ κλίμαξ . . .

Ὁ Λακιουζὸν ἤσθάνθη ὅτι ἡ χεῖρ τοῦ ἀγνωστοῦ ἔτρεμε· κεραυνοβόλος συγκίνησις κατελάμβανε τὸν δεσμώτην τούτον ὅστις μετὰ εἰκοσαετῆ βάσανα ἐπλησίαζε πρὸς τὴν στιγμὴν τοῦ ἀνακτῆσθαι τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα ὧν ἀπὸ μακρῶν χρόνων ἐστέρειτο.

— Ἔστε ἀνὴρ! τῷ εἶπε χαμηλοφώνως, ἔστε ἰσχυρὸς . . . Σκέφθητε ὅτι ἡ χαρὰ ὡς καὶ ἡ δυστυχία χρήζουσι γενναιότητος.

— Λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος μετὰ φωνῆς μόλις διακρινομένης, ἡ ψυχὴ εἶναι ἰσχυρὰ ἀλλ' ἡ σὸρξ ἀσθενὴς, συγγνώμην! . . . ἡ ἰδέα τῆς προσεχοῦς μου ἐλευθερίας μὲ κατέβαλεν ἐπὶ στιγμὴν! . . . ἀλλὰ τούτο παρήλθεν . . . εἶμαι γαλήνιος . . . ἄγωμεν . . .

— Κύριε, ἀπήντησεν ὁ Λακιουζὸν, πρέπει νὰ ἀνέλθω πρῶτος, ἡ Ροδῆ περιμένει νὰ μὲ ἴδῃ μόνον ὡς μὲ ἀφῆκεν. . . Ἡ παρουσία ὑμῶν δύναται νὰ τῇ ἀποσπάσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ τρόμου, τούτο δὲ ἀκριθῶς πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν.

— Ναί, ναί, ἀπήντησε μετὰ ζωηρότητος ὁ ἄγνωστος· ἀνάβητε καὶ σᾶς ἀκολουθῶ.

Ὁ Λακιουζὸν ὤρμησε πρὸς τὴν κλίμακα καὶ μετὰ ἐν δευτερόλεπτον ἐξῆλθε τῆς δεξαμενῆς.

Ἡ Ροδῆ ἀνήσυχος ἐκ τοῦ ἡχοῦ τῆς φωνῆς τῶν ἐν τῇ δεξαμενῇ συνδιαλεγόμενων τὸν ἠρώτησεν ἅμα ἐξελητόντα.

— Δὲν εἶσαι μόνος;

— Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός.

— Καὶ μετὰ τίνος ἦσο;

— Μεθ' ἐνὸς φίλου.

— Πῶς . . .

— Θὰ τὸ μάθης ἔπειτα, διέκοψεν ὁ λοχαγός· τώρα σίγα σὲ παρακαλῶ.

Ἡ Ροδῆ ἐσιώπησε.

Τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ ὁ ἄγνωστος εἶχε φθάσει εἰς τὴν ὀπῆν τῆς δεξαμενῆς, καὶ ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης κατεφίλει θερμῶς τὴν χεῖρα τοῦ Λακιουζὸν ἦν αὐτὸς τῷ ἔτεινε διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ὀπῆς.

Ἄκτις ἀκαριαῖα ἢ μᾶλλον ὠχρὸν καὶ ἀμφίβολον ἀπαύγασμα ὠλισθῆσαν, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, μετὰ δύο νεφῶν, περιέβαλεν αὐτὰ δι' ἀργυροειδοῦς στεφάνης, καὶ δὲν διέλυσε μὲν τὰ σκότη ἀλλὰ τὰ κα-έστησεν ὀρατά.

Διὰ τῶν ἀορίστων καὶ διαλειπουσῶν τούτων λάμψεων δὲν ἠδυνήθη μὲν ὁ λοχαγὸς νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐλευθερωθέντος καθεριγμένου διέκριεν ὅμως ἄνδρα περίπου ἐξηκοντούτην καὶ ἔχοντα, ὑψηλὸν καὶ, ρακένδυτον μὲν ἀλλὰ πλήρες εὐγενείας ἀνάστημα, κόμην λευκὴν, μακρὰν καὶ μέχρι τῶν ὠμων, πώγωνα δ' ἐπίσης λευκὸν καὶ μέχρι τοῦ στήθους κατερχόμενον.

Ἡ Ροδῆ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἠσθάνθη ἀκούσιον ρίγος δεισιδαίμονος τρόμου ὅστις τὴν ἠνάγκασε νὰ πλησιάσῃ περιδεῶς πρὸς τὸν Λακιουζὸν.

Μόλις οἱ πόδες τοῦ ἀγνωστοῦ ἐπάτησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μόλις τὸ στήθος αὐτοῦ διεστάλη ἀναπνεῦσαν τὸν καθαρὸν καὶ ψυχρὸν τῆς νυκτὸς ἀέρα, τοσοῦτον ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς καὶ ναυτιώδους ἀτμοσφαιράς τῆς εἰρκτῆς διαφέροντα, καὶ ἀμέσως γονυπετήσας ὕψωσε πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ χεῖρας, καὶ ὀφθαλμούς, καὶ ψυχὴν, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἀπελευθέρωσιν του.

Ἡ ἐνθουσιώδης αὕτη εὐχαριστία μικρὸν διήρκεσεν· ἀναστάς δὲ

— Εἶμαι ἔτοιμος, λοχαγέ, ἐψιθύρισε, καὶ ἐνταυτῷ ἰσχυρὸς . . . Ἄλλως τε δὲ τίνα κίνδυνον δυνάμεθα νὰ φοβώμεθα ἀπὸ τούδε; Ὁ Θεὸς ὅστις σᾶς ἐξαπέστειλε πρὸς ἐμὲ δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ πλέον . . .

— Βασισθῶμεν ἐπὶ τὸν Θεόν, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Λακιουζὸν, ἀλλὰ βασισθῶμεν καὶ ἐφ' ἡμᾶς αὐτούς . . . Τὴν ἐλευθερίαν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν ἐκδίκησιν δὲ θὰ εὐρωμεν πέραν τῶν περιτειχισμάτων τούτων . . . Ἡ σκέψις αὕτη δέον νὰ σᾶς

ὑποστηρίξῃ μέχρι τέλους τοῦ δυσχεροῦς ἡμῶν ἔργου . . .

— Θὰ ἐγκαρτερήσω!

— Ἄγωμεν.

— Καὶ σύρας τὴν κλίμακα ἐπανήγαγεν αὐτὴν δρομαῖος εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς θέσιν.

Ὁ λοχαγὸς ὑπὸ τοῦ ἀγνωστοῦ καὶ τῆς Ροδῆς ἀκολουθούμενος διευθύνθη ἐν τάχει πρὸς τὸν θόλον τὸν τὴν αὐλὴν τῆς δεξαμενῆς μετὰ τῆς ὁδοῦ τῶν περιπόλων συνδέοντα.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ.

Α'.

Μελαγχολία, δώρημα ἀγάπης βαθυτάτης, γλυκεῖα νύξ, νεφελωτὴ, ἐρωτικῆς καρδίας, ὦ! διατὶ ἀτίθασσος τὰ στήθη μου σπαράττεις, ἐνοῦσά με ἠδυπαθῶς μετὰ τῆς ἀγρυπνίας;

Ναί, ἀγρυπνῶ· τοῦ Βύρωνος αἱ κλαίουσαι σελίδες ἐμπρὸς μου ἀνελίσσονται μετὰ περιπαθείας, καὶ βλέπω τῆς νεότητος αἱ χρυσαυγεῖς ἐλπίδες εἰς τὰς σκιάς νὰ σβέννυνται μελαμδαθοῦς ἀνίας.

Εἰς τὸ πλευρόν μου πρὸ τερπνοῦ βιβλίου ἀγρου-
πνοῦσα
ἡ χλοεῖά μου ἀδελφὴ εἰς ὕπνον τέλος κλίνει, καὶ τ' ὄνειρόν της μὲ γλυκὺ μεϊδιάμα φιλοῦσα εἰς ἐρημίας σκόπελον τὸν δαίλιον μ' ἀφίνει.

Κοιμοῦ, παικίλη ἀκανθίς, εἰς χόρτον εὐφροσύνης, ἐπὶ τ' ἀθῶά σου πτερά δρόσου σταγῶν μαρμαίρει, εἰσέτι δὲν σ' ἐμάστιξεν ἡ πτέρυξ τῆς ὀδύνης, εἰσέτι ἔρωτος πυρὰν τὸ στήθος σου δὲν φέρει.

Κοιμοῦ, πρὶν γίγας λυσσωδῶς τὸν ὕπνον σου ἀρ-
πάσῃ
καὶ μείνης μόνη, ἔρημος, ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας, κοιμοῦ πρὶν ἢ τὸ βέλος σου τὰ στέρνα σου συν-
θλάσῃ
κ' ἴδῃς τὸν κόσμον ἔρμαιον ὠχρᾶς ἀπελπισίας.

Ἄλλ' ἴδε, ποία μελιχρὰ ἀνάκλασις σκορπᾶται εἰς τὴν ἐρήμην κλίνην μου! τίς εἶναι; ἡ Σελήνη· μέσῳ τῶν κλάδων κάτωχρος ὡς ὄνειρον κρεμᾶται, κ' ἐκ τῶν θολῶν θυρίδων μου τὸ φῶς της διαχύνει.

Ἄραϊον ἄστρον, τί ζητεῖς ἐντὸς κοιμητηρίου, ὅπου ἐτάφη πρόωρα αἱμάσσουσα καρδία;

Δὲν εἶναι τάφος ἢ εἰκὼν τοιοῦτου δωματίου,
ἐν ᾧ τὸ δάκρυ ἀγρυπνεῖ καὶ ἡ μελαγχολία;

Τάφος! ἀλλ' εἶναι ἐλαφρὸς ὁ τάφος, δὲν κτυπᾶται.
τὸ στήθος ἀπὸ στεναγμῶν, τὸ δάκρυον δὲν ρεεῖ,
ἐκεῖ τὸ σῶμα σεσηπὸς καὶ ἄψυχον κοιμᾶται,
καὶ μόνον πενιχρὸς φανὸς εἰς τὸ πλευρόν του κλαίει.

Ἄχ! ἀπέθνησκον χωρὶς οὐδὲν νὰ ἐννοήσω,
ὡς μί' ἄκτις νὰ ἐσθῶνον εἰς τ' ὄμμα τῆς πρωΐας,
στιγμὴ γλυκεῖα! κάτωχρος τὸ ὄμμα μου νὰ κλείσω
ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς αὐτῆς καὶ τῆς μελαγχολίας.

Εἰς μίαν ἄκραν ποταμοῦ νὰ μ' ἔθαπτον οἱ φίλοι,
τὸ ρεῦμά του νὰ ἐπληττε τὸν τάφον μου σιγῶντα,
κ' ὑπὸ τοὺς κλάδους γηραιᾶς ὀρυθῆς τρυγῶν αἰμύλη
νὰ κλαίῃ εἰς τὸ μνῆμά μου, νὰ κλαίῃ τὸν θανάοντα.

Καὶ σὺ, ἦτις τὸν βίον μου ἀνήρπασες προῶρως,
ἦτις μ' ἐν καίῳ βλέμμα σου ἀναίσθητον μ' ἀφίνεις,
εἰπέ θὰ σ' ἴδῃ τῆς αὐγῆς ὁ τρέμων Ἐωσφορὸς
εἰς τὴν ἐρήμην πλάκα μου ἐν δάκρυον νὰ χύνῃς;

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ διερχόμενος τὴν νύκτα τὰς ὁδοὺς τῶν Πα-
ρισίων βλέπει ἐνίοτε κοράσιόν τι λαμβάνον τὸ
κράσπεδον τοῦ ἐπενδύτου καὶ ἱαπόμασσον ἐπιμε-
λῶς τὸ ἐπ' αὐτοῦ πτύσμα διὰ μανδουλίου. Ὁ δὲ
διαβάτης ἀγνοῶν ὅτι ὁ πτύσας εἰς τὸ φόρεμά του
δὲν εἶναι ἄλλος ἢ αὐτὸ τὸ κοράσιον, καὶ εὐγνω-
μονῶν, δίδει αὐτῷ ἐν ἡ δύο σολῖα.

Ἄλλ' ὅμως ἡ εὐφυΐα τῶν κορασίων τούτων,
ἄτινα ζῶσι ἐκ τοῦ στέλου αὐτῶν—ὡς οἱ δικηγό-
ροι,—εἶναι μηδὲν πρὸς τὴν εὐφυΐαν ἄλλης τι-
νὸς νέας ἐπαίτιδος, ἣτις ἐξασκεῖ τὸ ἐξῆς ἐπιτή-
δευμα.

Τρέχει ὀπισθεν παντὸς κοσμίως ἐνδεδυμένον
κυρίου, καὶ, δεικνύουσα ἡνοιγμένον τι παλαιὸν
βαλάντιον (πὸρτ μονὲ), ἐν ᾧ λάμπουσι πέντε
χρυσᾶ λουδοβικία,

— Κύριε, κύριε! κραυγάζει πρὸς αὐτὸν, ἐχά-
σατε τὸ βαλάντιόν σας.

Ὁ κύριος ἀποκρίνεται φυσικῶ τῷ λόγῳ,

— Τὸ βαλάντιον τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μου.

— Λυποῦμαι πολὺ, κύριε· ἐπειδὴ ἂν ἦτο ἰ-
δικόν σας, θὰ μοὶ ἐδίδετε βεβαίως ἀνταμοιβήν
τινα, ἐν ᾧ τῶρα εἶμαι ἡγαγκασμένη νὰ φέρω τὸ

εὔρημά μου εἰς τὸν ἀστυνόμον, ὅστις δὲν θὰ μοὶ
δώσῃ τίποτε . . .

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ πλουσίως ἐνδεδυμένον οὗτος
κύριος, θαυμάζων τὴν τιμιότητα τοῦ κορασίου,
ἀνταμοιβεῖ αὐτὴν γενναίως, δίδων ἀργυροῦν τι
νόμισμα.

Ἐνίοτε τὸ κοράσιον ἀποτείνεται πρὸς τινα
κοσμίως ἐνδεδυμένον παρερχόμενον κλέπτην, ὅς-
τις, σαγηνευόμενος ὑπὸ τῆς ὄψεως τῶν πέντε
λουδοβικίων, λαμβάνει τὸ βαλάντιον, καὶ ὁδεῖ
αὐτῷ δύο φράγκα, λέγων,

— Φεῦ τῆς εὐτυχίας! Πᾶν ὅ,τι εἶχον! Εὐχα-
ριστῶ μικρά μου κόρη, καὶ ἀπέρχεται ρίπτων εἰς
τὸ θυλάκιον τὸ βαλάντιον.

Ἄλλὰ φθάσας εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ καλὸς μας
κλέπτης παρατηρεῖ ὅτι τὰ πέντε λουδοβικία εἶ-
ναι ἀπλῶς πέντε τεμάχια χαλκοῦ ἐπίχρυστα, οἷα
συνειθίζουσι νὰ διανεμῶσιν εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ γ-
γύρται.

Ὁ κλέπτης, ἀντὶ νὰ κλέψῃ, ἀπέβαλε δύο
φράγκα.

* *

*

Εἰς παράστασίν τινα τοῦ Ἑρνάνη, νέος τις ἀ-
νόητος ἐσφύριζε μέρος τῆς μουσικῆς τοῦ μελο-
δράματος τούτου τόσον δυνατὰ, ὥστε ἐμπόδιζε
τοὺς γείτονάς του τοῦ ν' ἀκούσωσι. Θιασώτης δέ
τις, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὸν σφυρίζοντα
γείτονά του, λέγει «Τί ζῶον! — Μήπως λέγετε
δι' ἐμέ, κύριε; τῷ λέγει ὁ σφυρίζων θυμωμένος.
— Ἐ! ὄχι, κύριε, ἀποκρίνεται ὁ ὑβρίσας ἀλλ'
ὕβριζω τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον ἀρχιμουσικόν, ὅστις
μὲ τὸν θόρυβον τῆς ὀρχήστρας του δὲν μὲ ἀφίνει
νὰ σᾶς ἀκούσω».

* *

*

Ὁ Οὐλλιέλμος, πρίγκηψ τῆς Ὁράγγης, ὕστε-
ρον δὲ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἐν ᾧ ἐπορεύετο
εἰς τινα ἐκστρατεῖαν σπουδαίαν, ἠρωτήθη παρά
τινος τῶν πρώτων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν, ποῖον εἶ-
χε κατὰ νοῦν σχέδιον, Ὁ δὲ πρίγκηψ, ἀντὶ ν' ἀ-
ποκριθῇ, ἠρωτήσε τὸν ἀξιωματικὸν ἐάν, ἐν περι-
πτώσει ἀποκαλύψεως, ἠθύνετο νὰ τηρήσῃ αὐτὸ
μυστικόν. «Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικός.
— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Οὐλλιέλμος, ἐάν σὺ ἔχῃς τὸ
προτέρημα νὰ τηρῆς τὸ μυστικόν, κ' ἐγὼ ἔχω
αὐτὸ ἐπίσης».